

IN LOC DE CRONICĂ LITERARĂ

Din jurnalul unui cititor pasionat

2 IANUARIE 1956.

Sint un cititor pasionat. Incă din copilărie. Am avut doar adeseori de pătimit din pricina asta!

doi articole despre același scriitor? Mai departe, ce să spun? Savin Bratu are obiceiul, pe cât am observat, să scrie în etape unele cronici, așa că trebuie să aștept numărul viitor pentru continuare.

despre Victor Tulbure, stabilind Just sau nejust alinitatea lui cu Miha Dragomir și cu Nicolae Tăutu?

redevin sfios și cuminte și nu mi-a răspuns.

26 IANUARIE.

Mă preocupă acum tendința aceasta de a se discuta despre scriitori în formă ca despre clasele în viață. Așa e articolul pe care l-am citit azi despre baladele lui George Dan, semnat Geo Șerban.

15 FEBRUARIE.

N-am știut pînă azi, cînd am citit articolul lui I. Brad din „Flacăra” despre Cicerone Theodorescu, ce însemnă într-adevăr tăierea. Poetul „recent”, „străpune în lung și lat pămîntul poeziei”.

2 FEBRUARIE.

„Gazeta literară” publică un articol intitulat „Cu privire la reflectarea vieții și problema eroului pozitiv”, pe marginea unui editorial din revista sovietică „Komunisti”.

17 FEBRUARIE

În „Contemporanul” a apărut articolul „Partidul — îndrumătorul creației”, semnat de Eugen Luca. Tot așdă de concret ca și articolul lui I. Vîter din 13 ianuarie și al lui S. Bratu din 2 februarie.

Am citit azi, duminică, romanul lui Șerban Nedelcu, „Pe marginea Dunării”. Așa vrea mult să am obișnuitul meu colocolu cu critica literară pe marginea cărții.

24 FEBRUARIE

Un nou articol în „Contemporanul”, cu titlu atrăgător și problematic important: „Teme și creatori” de H. Rohan.

7 FEBRUARIE.

Am făcut azi cunoștință cu un critic literar. Pentru prima oară am văzut cum arată la față un asemenea om. E, ca să spun sincer, un om ca oricare, fără nimic deosebit.

1 MARTIE.

Am început să scriu mai rar în jurnalul meu. Ce rost are să notez mereu același lucru? Azi am citit un articol al lui M. Gălița cu supratitlul: „În legătură cu creația finierilor prozatori”.

12 IANUARIE.

Noul număr al „Gazetei literare”. Notez doar atât: n-am motive să fiu neajurat de evoluția lui Ov. S. Crohmăniceanu.

6 MARTIE.

Am hotărît să nu mai în jurnalul meu. Ce rost are să notez mereu același lucru?

13 IANUARIE.

M-am întrebat, de la încheierea Congresului al II-lea al Partidului, cînd va începe critica noastră literară?

6 MARTIE.

Am hotărît să nu mai în jurnalul meu. Ce rost are să notez mereu același lucru?

19 IANUARIE.

Val! Ce-am citit azi în „Gazeta literară”? Cred că numai poetul Marcel Breșlașu poate fi atât de amărît și speriat ca mine.

6 MARTIE.

Am hotărît să nu mai în jurnalul meu. Ce rost are să notez mereu același lucru?

22 IANUARIE.

Am citit o cronică literară în „Tribuna scriitorilor” semnată Aurel Marin, despre „Lauda patriei” de Victor Tulbure.

6 MARTIE.

Am hotărît să nu mai în jurnalul meu. Ce rost are să notez mereu același lucru?

26 IANUARIE.

Am citit o cronică literară în „Tribuna scriitorilor” semnată Aurel Marin, despre „Lauda patriei” de Victor Tulbure.

6 MARTIE.

Am hotărît să nu mai în jurnalul meu. Ce rost are să notez mereu același lucru?

26 IANUARIE.

Am citit o cronică literară în „Tribuna scriitorilor” semnată Aurel Marin, despre „Lauda patriei” de Victor Tulbure.

STIL CU SAPTE VALURI

(Urmare din nr. trecut)

În ce măsură e critica literatură? Dîspuța e veche — și în alte literaturi și în cea a noastră. Maioreșcu a stabilit dogmatic bariere între poezii și critici.

ale operi, în funcție de obiectul respectiv al cercetării critice. Problema aceasta — critica științifică sau artă — prezintă interes pentru cea a stilului.

toare cu benguirurile pe care și le pune Chirița înainte de a merge la bal.

Există și riscul adoptării unor convenții de stil „frumos”, pe care criticii îl consideră oarecum obligatoriu, forțându-și particularitățile proprii.

Totuși, critica tinde a fi în primul rînd științific — o știință aplicată. Cu toate rezervele pe care le compoartă o astfel de analogie, raporturile dintre estetica, teoria literaturii și critica, sînt asemănătoare cu cele dintre medicina și fiziologie, anatomie, fiziologie.

la Solohov sau la Roger Marjîn du Gard, înțeleg frecvent pasajul bazat pe noțiunea dezbaterii prelungite de probleme.

În scrisul lui G. Călinescu găsim exemple admirabile. Cine nu și amintește de caracterizarea dată arde de povestitor a lui Brebreanu: „Frazele considerate singure, sînt înlocuite ca apa din mormănt, înțînț în palmă, citeva sute de pagini au tonalitatea negră-vredă și urletul mării”.

Critica participă totuși la literatură și prin obiectul ei specific și prin menirea ei, prin faptul că se adresează, ca și literatura, nu exclusiv cercurilor de specialiști ai păturilor largi.

Caracterul de asemeni literar al criticii face nu numai licită, ci și indispensabilă folosirea mijloacelor artistice. Spre deosebire de ceșușii creației, analiza critică a speciilor cizilor noastre știe să treacă și să mențină interesul, să folosească mijloacele cele mai variate în forma, compoziția și stilul artelelor.

Forma principală pe care o ia astăzi pseudo-literaturizarea este prejuziciata stilistică. S-o deosebim fără îndoială de tendința de a respinge sablonul.

Dacă se mărginește să sugereze a ceeaș atmosferă sau această individualitate specifică, criticul face impresionism. Dar la fel de nepermis este ca ele să fie absente din cercetarea critică, care, într-un asemenea caz se exercită în gol.

Caracterul de asemeni literar al criticii face nu numai licită, ci și indispensabilă folosirea mijloacelor artistice. Spre deosebire de ceșușii creației, analiza critică a speciilor cizilor noastre știe să treacă și să mențină interesul, să folosească mijloacele cele mai variate în forma, compoziția și stilul artelelor.

Forma principală pe care o ia astăzi pseudo-literaturizarea este prejuziciata stilistică. S-o deosebim fără îndoială de tendința de a respinge sablonul.

Am început să scriu mai rar în jurnalul meu. Ce rost are să notez mereu același lucru?

Caracterul de asemeni literar al criticii face nu numai licită, ci și indispensabilă folosirea mijloacelor artistice. Spre deosebire de ceșușii creației, analiza critică a speciilor cizilor noastre știe să treacă și să mențină interesul, să folosească mijloacele cele mai variate în forma, compoziția și stilul artelelor.

Forma principală pe care o ia astăzi pseudo-literaturizarea este prejuziciata stilistică. S-o deosebim fără îndoială de tendința de a respinge sablonul.

CURIER LITERAR

CIDUL, tragedie în cinci acte de CORNELLE, traducere în forma originală de ȘT. O. IOSIF, cu un cuvînt înainte de Cezar Petrescu a apărut de curînd în „Biblioteca pentru toți” într-un tiraj de 20.000 exemplare.

Ciopraga s-a tipărit în colecția „Clasicii Romîni” a Editurii de Stat pentru Literatură și Artă.

ALEXANDRIA ediție îngrijită cu prefață, note și glosar de Dan Simonescu s-a tipărit în „Biblioteca pentru toți” și se află în librării.

BILCIUL DEȘERTACIUNILOR, — un roman fără erou — de THRACKERY, în romînește de ION FRUNZETTI și CONSTANȚA TUDOR, cu un studiu introductiv de Vera Călin a apărut în colecția „Clasicii literaturii universale” a Editurii de Stat pentru Literatură și Artă.

GH. POPOVICI, monografie de GH. AGAŢIŢE și PETRU COMANESCU, cuprinzînd 10 ilustrații în text și 25 planșe în afara de text a apărut în Editura de Stat pentru Literatură și Artă.

FECIOARA DIN ORLEANS de VOLTAIRE în romînește de SERGIU DAN se află în librării.

OPERE de CALISTRAT HOGAS, ediție îngrijită și prefață de Cost. Savin Bratu

INTOARCEREA LUI NICOLAE COȘOIU” nuleve și povestiri de DUMITRU MIRCEA a apărut în Editura de Stat pentru Literatură și Artă.

Pentru că nu sînt critic...

Cine a urmărit cit de cit poezia lui George Dan nu se poate să nu fi fost impresionat de strălucirea cu care poetul caută să desprindă chiar din faptele mărunte, obișnuite, cîntecul, mîna omului nu din zilele noastre. Aceasta l-a dus și la folosirea poemului de proporții întinse, în care să-și exprime sentimentele.

Apoi, întreaga poezie e astfel construită, încît exclude cu desăvîșire interpretarea pe care o dă recenzentul. Nu folosesc nici cîntecurile și nu i se dă un ajutor nici poetului dacă i se ascund astfel de erori, trăgîndu-se de mîna, sau conștient favorabil lui dar strălucit, încercarea „toarșului” George Dan de a se apropia de creația populară trebuie privită cu toată simpatia.

Am hotărît să nu mai în jurnalul meu. Ce rost are să notez mereu același lucru?

Am hotărît să nu mai în jurnalul meu. Ce rost are să notez mereu același lucru?

Am hotărît să nu mai în jurnalul meu. Ce rost are să notez mereu același lucru?

CONSFĂȚUIREA TINERILOR SCRITORI

(Urmare din pag. 1-a)

— Raportul tovarășului MIHU DRAGOMIR —

caracteristică în linia marilor tineri poezii — s-a spus în continuare — este categorica lor orientare spre actualitate, spre temele cele mai arzătoare ale vremii noastre. Crescută și educația de partid și de organizația revoluționară de tineri, tinerii poezii se avântă cu tot elanul lor spre cuprinderea și zugrăvirea realității noi. Se dezvoltă o poezie militantă, combativă, curajoasă.

Să ne gândim, de pildă, la raportul adus de tinerii poezii la lupta pentru pace, împotriva războiului și a reinverșării fascismului. Poemul „Balada Impușcatorilor” sau ciclul de poezii evocând grozăviile Auschwitz-ului, ale lui Ion Brad, „Noi cei născuți în ’23” de Ștefan Iures, „Marea răspundere” de Al. Andrițoiu, „Roman comun” de N. Labis, „Recunoștere” de Ion Hora, — conțin, exprimat în modalități diferite, același strigăt al dorinței de pace.

Nu există poezie valoroasă a tinerilor noștri poezii în care să nu vibreză mîndria de a fi contemporanul unui ev aliv de mare, evul dezrobirii și al socialismului.

După ce a citat versuri din poeziile lui Al. Andrițoiu, Dolina Sălăjan și Fl. Mugur, raportorul a arătat bogatele succese în poezia cu tema muncii din industrie și din gospodăria colectivă.

Tematica îmbrișată de poezii tineri este din ce în ce mai largă. Urmind exemplul celor mai înalți poezii contemporani, tinerii trec cu curaj la abordarea genurilor, temelor și procedurilor literare dificile, încercînd să se apropie cât mai repede de maturitatea versului. Poemul epic, poemul de largă respirație, în care Eugen Jebeleanu ne-a dat două adevărate modele, „În satul lui Sahai” și „Bălăcescu”, atrag și pe scriitorii Ștefan Iures a scris poemul „Urmasii lui Roșă”, Florin Mugur „Philip Muller”, Victor Enea „Tînărul minei”. G. Tomozei „Orasul lui Bucur” și lista s-ar putea îmbogăți. Este, desigur, firesc faptul că aceste poezii prezintă lipsuri serioase. Poemul care, mai ales, o mare putere de a stăpîni construcția, elementul său esențial este biografia artistică, care se așază după muncă și experiență îndelungată. Dar este tot adevărat, pe de altă parte, că numai încercînd, îndrăznind, își pot acumula experiența. De aceea atracția unor tineri către poezii trebuie să fie încurajată și ajutată.

Fenomenul cel mai interesant și demn de toată atenția este cuprins în străduința tinerilor de a-și defini poezia. Debuturile se fac — cu rare excepții — sub semnul unei mai evidente sau mai palide imitații. Nu e nimic rusinos în aceasta. Se știe doar că genialul nostru Eminescu a început să scrie sub influența lui Bolintineanu. La fel s-a întîmplat cu aproape toți marii poezii. Dar perioada a venita se teme de imitație și de conștientizarea cînd intenția în prezența unui talent autentic. Incepe, după aceea, o perioadă dramatică, de căutări, de dibuiri, pînă cînd tonul propriu începe să se întrezărească.

Cum se petrece, însă, în practică? Unii tineri devin obsedați, pur și simplu, de ideea găsirii unui timbru propriu și, ca atare, pornesc să-și construiască, în mod artificial, o personalitate. Se caută cuvinte bizare, se recurge la ciudățeni, obscurități, se inventează înclinații, s.a.m.d. Dar dezvoltarea personalității poezice trebuie să fie urmarea unui proces firesc. Nimeni nu poate spune: voi fi mediativ, voi fi violent, voi fi liric de idei etc., dacă în realitate nu este. Problema este simplă în enunțul ei, dar complexă în rezolvare. Noi asistăm, astăzi, la conturarea, uneori numai la schițarea, unor viitoare personalități poezice, și sarcina noastră, a celor ce îndrumăm tinerii — și toți scriitorii noștri trebuie să îndrumăm tinerii — este de a nu silii procesul, ci de a-l urmări cu răbdare și atenție, intervenind numai în linia lui firească. Raportorul a făcut apoi considerații asupra felului cum s-au dezvoltat ca poezii Al. Andrițoiu și Ștefan Iures, după care a trecut la cercetarea unor probleme generale ale tinerilor creatori de poezie.

„Lingă aspectele acestea noi, imbu-curătoare, poezia tînără prezintă și o serie de aspecte care-i frînează dezvoltarea. Unele derivă din lipsurile generale ale literaturii noastre, altele sînt proprii tinerilor poezii. Multe din-

tre ele își au rădăcina mai ales în necunoașterea vieții și în lipsa de experiență. Este normal ca un tînăr să cunoască mai puțin. Dar tocmai de aceea trebuie, credem, să se zbată din rîspuțeri pentru a cunoaște cât mai mult, pentru a simți dogoarea binefăcătoare a vieții. Viața este o luptă ne-cerată. Numai necunoașterea o poți crede că există pașiși atemporale, în care tot e bine și frumos, o frumusețe definitivă, fără viitor. Tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej arată, în raportul său, că „realismul socialist exclude deopotrivă tendința de a prezenta viața în culori trandafirilor, de a ignora conflictele ei, ca și tendința de pescuire bolnăvicioasă a tot ce este putred, morbid, de prezentare în culori întunecate a realității noastre și a eroilor vieții noi”.

Această înfățișare trandafirilor se întîlnește deseori la tinerii poezii. Exemplificînd cu versurile de Violeta Zamfirescu, Gabriel Mănolescu și Valeria Boiculescu, raportorul a arătat primăria idilismului în care seninătatea de cromolitografie distonează puternic cu realitatea satului nostru, cîntînd de viață, idilismul simplifică și denaturează relațiile dintre oameni, îndemnînd la o multitudine mic-burgheză, ucigătoare prin mirosul ei stătut.

Înrudit, ca fenomen negativ, este ceea ce s-a numit în critica noastră „botanism”. Acest curent a avut, din fericire, o viață scurtă, intrucît a fost descoperit și combătut la scurtă vreme de la naștere. El se mai manifestă, de însă, ici și colo, fiind poezii să devină goruni, plopi, flori de păpădie sau trista ciobanului. Este, desigur, recomandabil ca tinerii poezii să se ocupe mai puțin de astfel de metamorfoze și să caute de a deveni oameni noi, oameni ai construcției socialiste.

În ultimii cinci ani, frontul nostru literar a reușit, sub îndrumarea partidului, să demaște și să zdrobească principalele poziții proletcultiste și formaliste din poezie. Dar mai întîmplat încă unele „isme”, împotriva cărora trebuie să luptăm cu perseverență. Idilismul, mai ales, se arată a fi o boală care, sub aparența obrazilor trandafirilor, usucă forțele vitale ale poeziei.

În legătură cu căutarea personalității, despre care am vorbit mai înainte, tinerii sînt deseori tentați să se autportrețisească, anunțînd și concepția lor despre poezie. O adevărată avalanșă de artelor poezice își făcuse loc, nu demult în zile, reviste și cercuri literare. Dacă, cu ani în urmă, se întîleau mereu poezii pe tema: „Scriem! scriem! scriem!” — acum se întîleau, mai ales, „Scriem! scriem! scriem!” Dar de scris se scria mai puțin.

Aproape că nu există tînăr poezii care să nu fi lăsat, de pe acum, posterității, noile, originalele, înțelepte sale păreri despre poezie. Ba unii dau și sfaturi altor poezii.

După citate caracteristice din poezii ale lui Rusalin Mureșanu și George Toma Mănorescu, raportorul a dezbătut pe larg, cu multe exemple, epigonismul, spiritul de imitație care se manifestă în versurile multor poezii tineri.

Împotriva acestor lipsuri nu se poate lupta dect sîndînd-ne pe poziția fermă a poeziei militante, cu un bogat conținut de idei. Se uită, adesea, că poezia trebuie să vorbească maselor, să îndemne, să mobilizeze voințele. Toți iubim florile, și viața fără ele ar fi, desigur, tristă. Dar buchețele vestejite pe care le oferim, deseori, cititorilor nu pot înfrumuseța viața. Noi trebuie să promovăm, în continuare, poezia care lărgeste orizontul oamenilor, poezia în care clocește marile idei și pasiuni ale veacului.

Și raportorul a încheiat subliniind din nou cu exemple importante lirice cetățenești.

Poeziile dragălașe, cîmîțele, mediere și cenușii, poeziile atemporale și adormite, siropul leșinat al apolitismului n-au nimic comun cu poezia epocii noastre socialiste! Să zgornim din cărțile și revistele noastre ceea ce nu vorbește omului care construiește socialismul! Să ne înțezim eforturile, pentru a grăbi crearea unei poezii grandioase, combative, adînc filozofică, strălucitoare în imaginile ei contemporane!

Proza

După ce a enumerat numele tinerilor prozatori aparuiți și afirmați după prima constituire, din 1950, și după ce a caracterizat creația și profilul unora ca Titus Popovici, Francisc Munteanu, Eugen Mandric și alții, raportorul s-a oprit la problemele raportului și ale scriitorului cu un evident caracter literar, care surprinde cu vigoare și talent impresionant și semnificative înfățișări ale vieții. Pe acestea le socotim ca făcînd parte din patrimoniul literaturii noastre contemporane și le punem în discuție ca atare. Merită evidențiată activitatea reporterilor care desfășurînd o trudă literară în primul rînd pe această linie, s-au format sau se formează, ca scriitori. Este cazul tovarășilor Traian Coșovei, Eugen Mandric, Ion Grigorescu, Nicolae Țic, Radu Coșasu, Ion Grigorescu, Nicolae Vălmăru, Ilie Purcaru, Fănuș Neagu și alții. Victor Vintu a scris cartea de reportaje „Bă-tînd drumurile țării”, înfățișînd să cunoască viața pe care o va zugrăvi în viitoarele sale lucrări de proză. Vor scrie oare nulele sau romane Dio-

unor scheme prestabilite. De aceea, multe dintre reportajele tinerilor noștri seamănă între ele.

Este evident că ucenicia cea mai serioasă se realizează scriind schițe și reportaje. Dar nu înseamnă că acestea trebuie să împiedice pe unii scriitori tineri de a lucra în de mai largă respirație.

Există unii tineri scriitori al căror întreg șantier literar constă dintr-o singură schiță sau un singur reportaj. Un laborator în citeva foi! La alții, se întîmplă altfel: prezentîndu-se cu o schiță nereușită la o redacție, primesc răspunsul potrivit, care arată de pildă că e necesară o cunoaștere mai adîncă a problemei tratate, o sporire a sensului imaginilor, o mai vie conturare a chipurilor etc. În loc să lase materialul, „să se coacă” pentru a-l privi ceva mai tîrziu din altă perspectivă, cu o mai bună stăpînire a problemei tratate, a oamenilor zugrăviți, acești tineri scriitori se înverzesc și transformă la infinit un material sărac, crud și neasimilat.

Scriitorul tînăr care află păreri despre scrierile sale trebuie să le primească sub forma de noi și noi experiențe de viață, împregnări din afară, el trebuie să-și prelucereze și să-și întregască mereu materialul pe care-l cunoaște.

E sărac și simplist autorul al cărui șantier se reduce la schița aflată în lucru. Nu vrem să susținem că scriitorul tînăr trebuie să se apuce să scrie șapte schițe, două-trei nuvele și un roman ciclic dintr-o dată! Dar în imaginație, în preocupări, în observație, trebuie să clocească rezerve mereu sporite.

Cele spuse de Malakovski în „Cum se fac versurile” se adresează, de bună seamă, oricărui tînăr scriitor: „Nu mi-dau seama în ce mod le voi folosi (a-cestee rezerve) în viitor, dar știu că le voi folosi pe toate. Pregătirea acestor rezerve îmi ia tot timpul. Este o muncă pentru care îmi comsum între 10 și 18 ceasuri pe zi... „Carnetul de note” este una din condițiile esențiale pentru realizarea unei lucrări adevărate. De obicei, despre acest carnet se vorbește și se scrie numai după moartea scriitorului, el zace ani de-a rîndul prin coarda, „operelor definitive”. Dar pentru scriitor, acest carnet de note este totul!”.

Raportorul a trecut apoi la cercetarea unora dintre problemele abordării realității în schițele tinerilor scriitori. Prima din aceste probleme dezbătută în raport a fost aceea a preferării ciudățeniilor, cazurilor rare, senzaționale, în locul a ceea ce e în adevăr tipic realității noastre, vieții noastre de construit și a socialismului.

După ce a cercetat schițe ale lui N. Țic, Sonia Larian și Simion Pop, care au alunecat uneori spre teme și subiecte de acest fel, raportorul a arătat că, departe de a descrie, cum își închipuie probabili autorii lor, lupta dintre noi și vechi, este vorba despre o alunecare către naturalism, către alegerea situațiilor neesențiale. Articollu „Cu privire la problema tipicului în literatură și artă”, apărut recent în „Komunist”, pune cu acuziune această problemă: „Nu descrierea empirică a faptelor și fenomenelor vieții, ci alegerea a ceea ce este esențial, a ceea ce exprimă tendința dezvoltării cu toate contradicțiile ei, — iată ceea ce-i dă artizului posibilitatea de a reda adevărul real al vieții”.

Alegerea noului, a aspectelor esențiale, este tot adevărat incompatibilă cu plătitudinea, cu uriciunea sufletească a eroilor, ca și cu ciudățeniile, cu oamenii monștri, a spus raportorul.

Realismul socialist presupune o atitudine activă a scriitorului față de obiectul zugrăvirii, față de realitate. Nu e indiferent pentru literatura realismului socialist nici care anume fapte sînt zugrăvite, nici ce anume concluzii se desprind din respectivele fapte.

Nu constatare, înregistrare a unor fapte cenușii, seci, nici a unor cazuri rare, excepții — nu acestea caracterizează realismul socialist, ci selectarea atentă, plină de pasiune, a acelor fapte și oameni, care prin mesajul lor, prin semnificația lor îl transmit cititorului înalte modele și exemple de comportare cetățenească și umană. În aceasta constă rolul activ al literaturii, în aceasta se vedește paritativitatea scriitorului, spiritul lui de partid. Care anume fapte sînt așezate spre a fi zugrăvite, din care perspectivă anume sînt zugrăvite și în vederea cărui scop sînt zugrăvite — acestea sînt primele întrebări la care e chemat să răspundă autorul.

Scriitorul de azi are în fața sa oamenii noi, orientați spre viitor, cu suflet deschis tuturor înnoirilor; are oameni vechi, oameni în sufletul cărora morala capitalismului a pătruns atît de adînc, încît este cu neputință ca ei să o lzonsească, să o înlocuiască cu una nouă; și are oameni în transformare, oameni care se desprind de capitalism, de mentalitatea capitalismului, pentru a se atașa cu sinceritate, tot mai mult de socialism.

Rolul scriitorului este de a promova exemplul primilor, al oamenilor înaintîșii, de a-l răspîndi și generaliza; rolul scriitorului este de a combate și demonta pe cei care, otrăviți de morala și prac-

ționale capitalismului, caută să le răspîndească, să ciștie teren; și rolul scriitorului este de a contribui la luminarea celor care străbat procese de transformare, la grăbirea transformării lor.

Este un lucru vizibil, că, în cea mai mare parte, tinerii scriitori se orientează mai ales către oamenii care străbat un proces de transformare.

De aici, probabil, acea preferință către portretul biografic, portretul în care sînt notate etapele principale ale vieții unui erou, și mai puțin împejurarile care au determinat modificările din conștiința eroilor.

De multe ori, locul unor astfel de momente nodale, este luat de situații potoșite, interesante, dar plătind încă la suprafața vieții, nepatrînd în esența vieții noastre noi. Este acel cult al „amănuntului semnificativ”, de

care s-a făcut în trecut atît de mult caz. Sensul de „semnificativ” s-a pierdut în astfel de împejurări de multe ori, și a rămas numai acela de „amănunt”.

Legată de aceasta, trebuie văzută problema bătrînilor sfințoși, moralizatorilor, care umplu multe schițe și care, prin numărul lor mare, pot ajunge să arate ca moșnegii sînt mai deschiși față de nou decît tinerii, sînt în mai mare măsură reprezentanți al noului.

Raportorul a criticat apoi schițele negativiste, care pun în centrul lor în

primul rînd oamenii înapoiți, preferîndu-le pe aceștia, minunaților constructori ai socialismului.

Sînt apoi o serie de schițe care puteau fi scrise orînd, care nu se leagă de problematica anume a unui moment determinat istoric.

„Numai matura în zilele noastre a unor întîmplări de demult, chiar din-duce un lustru actual, prin fraze convenționale, numai această matura nu rezolvă problema zugrăvirii active, mobilizatoare a ceea ce e semnificativ, nou, esențial în realitatea noastră.”

Trebuie văzut cum anume, în mod concret se manifestă azi conflictele și probleme care se petrecuau și altdată, cum sînt influențate, orientate, determinate de noile relații de viață, de viața în epoca construirii socialismului.

Toate acestea se pot rezolva în primul rînd printr-o cunoaștere adîncă a vieții noastre, a ideologiei care-o călăuzește, a oamenilor noștri care construiesc socialismul. Cunoașterea vieții îl va arăta scriitorului tînăr că înaintarea socialismului se realizează nu datorită în primul rînd oamenilor ciudați, nici întîmplărilor rare, ci mărețului efort constructiv al oamenilor conștienți, al luptătorilor pentru o nouă orînduire.

Acești oameni dezbate cu pasiune problemele esențiale, trec în practică idei înalte, planuri îndrăznețe, nu se fărîmităză în chestiuni de amănunt în nimicuri. Nu acestea le ocupă în primul rînd atenția și nu acestea le caracterizează activitatea, ci preocuparea pentru marile probleme și aspirații.

Ca o sarcină a prozei noastre, care revine în bună măsură tinerilor, este lupta pentru crearea unei nuvelistici contemporane. Aurlaudăm și vom susține cu toate mijloacele orientarea către genul scris. Dar încă pe puștii tineri se îndreaptă spre nuvelă, această formă aflată de gustată de public. Nuvela oferă tînărului prozator prilejul de a se avînta spre o construcție mai întinsă, el poate analiza și desfășura evenimentele, conflictele, situații mai complexe. Să nu uităm că prozatorii noștri clasici au scris cu predilecție nuvele. Negruzzi, Odobescu, Caragiale, Sadoveanu, Slavici au cucerit înimile oamenilor cu minunatele nuvele ce se în-cordau în fondul de aur al literaturii romine. În jurul nostru sînt mii de subiecte ce-și așteaptă nuvelistii. Și tinerii trebuie să răspundă la acest apel al vieții

Dramaturgie

Să trecem la sectorul dramaturgiei, în care tinerii scriitori s-au afirmat de asemeni, deși, nu cu intensitatea din altele sectoare.

Teatrul cheamă către el, cu o putere deosebită, scriitorul tînăr, poate pentru că în aparență pare mai ușor de scris, poate pentru că vorbește mai de-a dreptul publicului, poate pentru că uneori înseamnă un succes mai evident, mai direct. Nu trebuie însă să uităm cuvintele marelui Gorki: „Drama însă cere mișcare, succesiune rapidă a impresiilor, concizia și claritatea cuvîntului”.

Tinerii dramaturgi atacă, în majoritatea cazurilor, genul scris, adică piesa într-un act, și mai rar piesa mare, în mai multe acte, sortită să umple un spectacol întreg.

Dacă piesa într-un act, care pare la început o operă mai ușor de realizat, oferă avantajul de a fi mai repede încheiată, în schimb ea cere o și mai mare concentrare, pentru a profunzimea caracterelor să se deseneze nu în desfășurare, ci în citeva acțiuni expresive, în citeva trăsături puternice și elocvente, în felul de a se exprima al eroului. Știut este că e mult mai ușor să fi explicit și complet cînd ai timp în fața ta, cînd ai loc, și că e mult mai greu să fii succint și cuprinzător.

Dacă însă piesa într-un act întinde autorului o asemenea sarcină, ademenindu-l pe de o parte și primindu-l pe alta, piesa în trei-patru acte pune în fața debutantului sau a scriitorului tînăr probleme grele cum sînt: a construirii un mare conflict dramatic, a purtării evoluției de-a lungul unei întregi evoluții psihice, a echilibrului forțelor contrare și lupta lor, nu într-o singură ciocnire, ci pe parcursul unei întregi serii de ciocniri care culminează într-un nod dramatic.

În continuare s-a trecut la analiza unor creații realizate de tineri dramaturgi ca Ana Novac, Alexandru Sever, Măoara Cremene, Maria Zoe Ionescu și Adrian Cernescu, arătîndu-se căle pe care au pornit să se dezvolte acești tineri scriitori, precum și problemele care le sînt încă neclare sau insuficient rezolvate. A urmat apoi cercetarea unor probleme mai generale ale dramef și a felului cum se manifestă în

scrisul tinerilor dramaturgi. Una dintre problemele de bază ale dramaturgiei este problema conflictului. Cercînd piesele tinerilor dramaturgi, se pot observa destule alunecări de la adevărate soluționare a acestei probleme. Unii, ca Maria Zoe Ionescu și Adrian Cernescu, au scris piese „Floride vișin”, deși cunosc lumea despre care vorbesc, se orientează mai mult, sau mai puțin, dar totuși se orientează — just în alegerea și zugrăvirea personajelor, — nu știu să gasească în cloocul vieții adevăratele conflicte și imaginează conflicte artificiale, lipsite de substanță dramatică. Alții, ca Silvia Andreescu și Tudor Mănescu, în „Simion Albac”, găsesc conflicte puternice, apte de a susține o piesă plină de adevăr, dar le pierd din mîna pe drum. Alții, ca Ana Novac, pun în centrul piesei, ca în „Preludiu”, conflictele reale, dramatice, le urmăresc cu atenție în dezvoltarea lor, le complică în mod întins. Toate acestea vîm, desigur, dintr-o experiență artistică foarte fragedă. Teatrul cere studiu și muncă încordată. Nu s-au discutat încă la noi, cu toată seriozitatea, problemele măiestriei dramaturgului, așa cum reiese din capodoperele lui Caragiale sau din piesele unor dramaturgi contemporani, — Camil Petrescu, Mihail Davodigiu, Aurel Baranga, H. Lovinescu și alții.

Ca un aport prețios adus de tinerii scriitori, trebuie citată orientarea unora către dramaturgia cinematografică, gen nou și plin de dificultăți. Succesul de public obținut de filmul „Alarmă în munți” se datorește, desigur, în mare măsură, scenariului literar scris de Petre Luscalov. Recent a fost prezentat filmul „Năfurar roșu”, primul nostru film tehnicolor, cu scenariul scris de Paul Anghel. De asemenea s-au afirmat ca scenarii pentru comedii de scurt metraj Nicuță Țăneș și Silviu Georgescu.

Am dori ca tinerii să vină și mai curajoș către dramaturgia cinematografică, unde se prezintă imense posibilități de creație. Filmul vorbește maselor de milioane într-o limbă artistică cu uriașă capacitate de convingere. Tăra noastră își creează acum industria națională cinematografică. Pe umerii noștri apasă o răspundere grea, dar nu ne îndoim că o vom îndeplini!

Literatura pentru copii

Un alt sector în care s-au obținut succese însemnate este literatura pentru copii și tineri.

Dacă ne amintim de locul literaturii pentru copii în raportul primei conferințe pe țară a tinerilor scriitori și ne gândim la locul pe care acest gen al literaturii noastre îl ocupă astăzi în viața noastră prin numărul cărților

editate într-un tiraj impresionant, prin numărul lucrărilor care au pe copertă acel semn de cîntec care este ediția II-a, putem pe drept cuvînt să ne bucurăm.

Tinerii scriitori din domeniul literaturii pentru copii au avut în fața și încă, de străbătut un drum lung și anevoios. Aplicarea principiilor realis-

mului socialist sub aspectele specifice literaturii pentru copii cere mereu o atenție severă din partea aceluia care vor să dea micilor cititori o adevărată literatură. Aceste aspecte specifice ale literaturii pentru copii nu sînt în esență decît o serie de diferențieri legate de vîrstă a diferitelor categorii de cititori, de orizontul lor de cunoștințe, de gradul de accesibilitate a lucrărilor respective. Dar, din înțelegerea lor greșită, tinerii scriitori au bătut deseori la poarta minime rezistențe. Concepția că la cititorii mici exigența e mai redusă, că în literatura pentru copii se pot valorifica mai repede resursele de material de viață din propria copilărie, îl ducea la didacticism, la tezism, confundînd simplu cu simplismul, accesibilitatea cu banalul, claritatea cu plătitudinea.

În luptă cu toate aceste greutăți inerente începutului, unii dintre tinerii scriitori au reușit totuși să ne dea lucrări bune.

Asfel de succese ale literaturii pentru copii, menționate sau cercetate în raport, sînt cărți și povestiri realizate de P. Luscalov, Octav Păncu-Iași, Sonia Larian, Cezar Drăgoi, Gica Iuteș Ștefan Luca, Mircea Sintimbreanu, dis-cuțîndu-se și exemple negative din schițele lui Mihail Stoian, la care dorința de a realiza cu orice preț unor poezii, s-a concretizat în calam-bururi ieftine.

Problema satirii și a umorului este o problemă încă mult discutată, — a spus raportorul, — dar succesele înregistrate arată clar că avem posibilitatea să dăm copiilor o bună literatură de umor și că avem în această privință datorita de a sîrși odată cu jocul de-a „hai să rîdem fără motiv”.

Sensul instructiv al creației pentru copii trebuie să circule, spune Boris Păulevi, chiar în singele lucrări, să facă parte integrantă din structura imaginilor ei, să-și gasească expresia în textul operei și să nu plutească ca niște pete de grăsimi la suprafața unei supe preparate de o gospodină lenesă și nepricepută, a spus raportorul, analizînd ca izbutite — creații ale Mioarei Cremene, ale lui N. Labis, Fl. Mugur, N. Stoian, Cezar Drăgoi, Șt. Iures, și criticînd tendința pe accentuată pentru „poezia poznelor”.

Lucrurile ar sta mult mai bine dacă cele două arme ale poeziei pentru copii, lirica și fantezia, ar sluiji mai mult descrierii realității contemporane, a relațiilor de la noi, a copiilor noștri. Fantezia nu a împiedicat-o pe Gica Iuteș să scrie „Prăștia nădrăvană”, o carte actuală pe o temă importantă, ci a ajutat-o în realizarea ei. Dacă tot ce am mai tinerii scriitori ar fi îndreptat spre realizarea, și în scrisul lor pentru copii, a tabloului patriei noastre în toate culorile ei, ce epopee plină de înțelepciune și de frumos s-ar crea! Această epopee trebuie scrisă și se scrie, dar prea încet și cu încă prea puțin aort din partea tineretului.

Critica literară

Unul din sectoarele cele mai însemnate ale muncii ideologice este critica literară.

În acest front, al noii noastre critici literare, un rol destul de însemnat îl joacă și tînăra generație de critici. Ridicată în ultimii cinci ani. De la prima Conștiințare a tinerilor scriitori, au apărut în critica noastră literară numeroase nume noi, s-au afirmat și s-au dezvoltat tineri care în acel timp abia se aflau în stadiul primelor încercări tineri, chiar foarte tineri, lucrează azi cu siguranță publicînd cu relativă regularitate în paginile revistelor și ziarelor, articole și cronici, își spun cuvîntul adun de ce în ce mai mult competență, asupra fenomenului literar actual și a moștenirii noastre literare.

A crescut în ultima vreme calitatea articolelor scrise de tineri. Sînt din ce în ce mai rare articolele șablonare, anemice, apar tot mai puține articole contabilești, și mai numeroase acelea în care se încearcă analiza specficului artistic.

Salutară este contribuția tinerilor critici literari în domeniul istoriei literare. S-au publicat studii care aduc contribuții prețioase la prelucrarea critică a moștenirii noastre clasice sau a literaturii noastre realiste din perioada agitată și contradictorie dintre cele două războaie mondiale. E mai vie și expresia articolelor tinerilor critici, ei angajîndu-se și în controverse, polemici, expunînd opinii, discuții privitoare la diverse aspecte și probleme ale literaturii noastre contemporane.

După o amplă exemplificare din articolele și studiile scrise de S. Damian, D. Miteu, Lucian Raicu, Georgeta Hodorincă, A. Martin, B. Elvin, I. D. Bălan, Al. Simion, I. Sîrbu, Leonard Gavrilu, Marin Bucur, Al. Oprea, R. Munteanu și alții, raportul a trecut la cercetarea unor probleme mai generale ale tinerilor critici.

În anii trecuți, se practica, nu de puțin, o critică socializantă, apreciuîndu-se valoarea artistică a unei opere, în funcție numai de importanța temei. În clipa de față nu putem spune că avem astfel de manifestări în forme directe. Se publică însă, în paginile ziarelor și revistelor articole sau recenzii care se mărginesc să rezume subiectul, într-un chip școlăresc și cenușiu. Prin atari analize se ajunge la desfigurarea valorii ideologico-artistice a unor opere literare însemnate. Cum s-a întîmplat în recenzii și cronice publicate, pe marginea romanului „Moromeții”, în Steagul roșu. Informația Bucureștii-

Căci nu tot ce fac tinerii rălmne, Strădăniile din unele cazuri de creație sînt prea des trîdate de superficialitatea ceasurilor celorlalte. Și repetăm acest lucru pentru că este imposibil să se progreseze fără un război acerb împotriva superficialității, împotriva gra-bei și disprețului față de micul cititor. Să declarăm război mediocrității și să nuimicim ceea ce este plat și anost în scrisul nostru pentru copii. Să nu uităm că în acest sector circula încă, în bună voie, impostura. Atrăgi de lipsa de experiență a unor redacții și de tiraje mari, treind deseori peste suta de mii de exemplare, diversi scriitori își mai găsesc deoseburi, inundînd piața cu adevărate calamități.

Urmărind succesele noastre de pînă acum, tinerii scriitori mai au încă mult de lucru de făcut. Eroii creați au fost depășii de mult, nu mai ajung la înălțimea eroilor pe care însăși viața clocoțitoare de construcție din patria noastră îi crește zi de zi.

Pionierii eroi ca Maria Boros, reprezentînd cu profunzime epoca noastră, dar eroi ca Maria Boros nu se găsesc încă în creațiile tinerilor scriitori, în afară de frumosul poem „Văză herbină”, al lui Victor Tulbure. Ogîndirea în literatură noastră pentru copii a realității epocii construirii socialismului, a luptei împotriva dușmanilor patriei, dinăuntru și din afară, fericirea de a trăi în asemenea epocă de mari prefaceri sociale, iată temele, iată problemele care trebuie să îmbogățească această literatură.

Printre problemele deosebit de importante ale acestui sector al literaturii noastre trebuie amintită literatura fantastică-științifică și de aventuri, în-cercările tovarășilor Radu Nor și I. M. Ștefan sînt încă departe de literatura propriu-zisă, iar Colecția editată de revista „Știință și tehnică” pune în circulație multe lucrări dubioase. Se discută mult despre această problemă și se pare că unii așteaptă o soluție miraculoasă, un prototip pe care să-l imite schimbînd doar subiectul. O asemenea soluție n-a existat nicînd în artă. Discuțiile între tinerii scriitori sînt, desigur, binevenite, dar cititorii au nevoie de cărți. Și aici trebuie să amintim despre nesigurana care domnește la Editura tineretului, care n-a tinărit pînă astăzi decît cîteva cărți „anti-cio-științifice și de aventuri. Tineretului nostru are nevoie de „Cei trei muscheteri”, de „Vicentele de Bragelonne”, de „După douăzeci de ani”, de „Contele de Monte-Cristo”, capodoperele lui A. Dumas, de „Cărbășul de aur” și de „Aventurile lui Artur Gordon Pym” ale lui Edgar Poe, de Fenimore Cooper, de Jack London, de atîlta scriitori, romane și povestiri care au făcut ochii lumii. Pentru editurii nu spune nimic faptul că „Roza vînturilor” și „Corăbiile astrale” ale lui Eftremov nu se mai găsesc, olicte sacrificii ai face? Creдем că este necesar ca această problemă să fie grabnic soluționată.

În paginile ziarelor și revistelor noastre se mai găsesc încă articole de critică în care întîmplat o turpe și conștientul de idei de ceea ce se cheamă forma artistică a operei literare, considerîndu-se că imaginea artistică ar fi identică cu esența abstractă a proceselor ogîndite în literatură. Articollu redacțional publicat recent în revista „Komunist” în legătură cu problemele tipicului ne atrage atenția asupra primejdiei ce o reprezintă înțelegerea școlărească a imaginii artistice, de către unii tovarășii, care încurajează în practică, în literatură, conșul și schematicul. Primejdiioase sînt, de asemenea, tentativele estetizante, ușor comparativiste, care neglijează raportul dintre adevărul vieții și adevărul artistic, și priveșc eroii operei sub aspectul lor de caractere doar morale și mai puțin sociale. Balanța viziunii critice devine atunci înclănată, practic și în nu în afirmările generale, spre impresionism. Bunăoară în discuțiile despre problema receptivității criticului, Lucian Raicu și alii participanți neglijează unora problema centrală, că receptivitatea criticului se bazează în primul rînd pe spirit de partid. Structura personalității criticului trebuie să crească pe atari temelii și nu pe temperament, etc. A fi pătruns de spirit de partid înseamnă a sesiza problemele cele mai importante ale fiecărei cărți, ale fiecărui fenomen literar și a nu confunda latura principală cu laturile secundare, problemele de prim plan cu acelea de fundal sau decur.

Eludîndu-se problemele centrale, se ajunge uneori la supraaprecierea temperamentului artistic al scriitorului care este confundat cu personalitatea artistică a conștului. Se apreciază atunci mult trăsăturile temperamentale decît adevărata esențialitate artistică (variantă de impresionism ad-hoc). De pildă recenzia din Viața rominească la poemul lui Florin Mugur: „

CONSFĂTUIREA TINERILOR SCRITORI

(Urmare din pag. 3-a)

presionism sau de estetism (existente, unori, și la Aurel Martin și D. Micu) nu apar, de obicei, manifeste în gradul în care apar ele pe vremuri, ci încoadrate în afirmații generale, cu caracter principial just.

Neglijarea rolului hotărâtor pe care îl are conținutul de idei al operei, duce adesea la nesubiunerea de către critici a raportului dintre adevărul vieții și adevărul artistic și deci, la lipsa de miloare pentru o tematică centrală, necesară, sau pentru promovarea celor mai izbutite opere. Ceea ce în ultimă analiză înseamnă apolitism.

A fi greșit să nu se vadă că asemenea tendințe negative se datoresc influenței ideologice burgheze față de care tinerii critici n-au dovedit întotdeauna o suficientă combativitate. Tovarășul Gheorghiu-Dej în Raportul de activitate a C.C. al P.M.R. la Congresul al II-lea al Partidului, arată: „Partidul nostru are în față lupta împotriva influențelor ideologice burgheze drept una din cele mai importante sarcini ale sale”. Și mai departe: „Lupta ideologică socialistă împotriva ideologiei burgheze este parte integrantă a luptei pe care partidul nostru o duce cu neabătută fermitate pentru construirea socialismului”.

În presa noastră nu numai că apar foarte rar articole care să combată estetica burgheză sau rășimile ei manifestate încă în unele din materialele periodice, criticilor și istoricilor noștri literari, dar văd lumina tiparului și articole confuze, vulgarizatoare care se adapă în fond, din orientarea neslișită a vechii critici. Un exemplu recent al unei asemenea manifestări, analizate în raport, este articolul lui G. Demetriu publicat în Iașul literar nr. 12/1955 intitulat: „Principiul spiritului de partid”.

Și în domeniul alt de greu al istoriei literare, se manifestă lipsuri asemănătoare. Neînșușind și teinice tezele leniniste cu privire la moștenirea culturală, tinerii noștri istorici literari nu abordează cu curaj o serie de probleme, trec pe lângă scriitorii și opere din trecut, care ar merita o soartă mai bună, bîjibie în interpretarea fenomenului literar dintre cele două războaie mondiale. Raportul a analizat aici studiul lui B. Elvin despre Mihail Sebaslian, conchizind: tendința de a se lua în bloc literatura trecutului este dăunătoare mai ales prin exemplele temporarilor. Tinerii istorici literari trebuie să se îndrepte mai curajos, nepărășind o clipă principialitatea comunistă, către marile probleme ale literaturii.

Unul dintre aspectele cele mai nepăcute, în scrierile noastre din tinerii critici, este acela cînd nu se mai utilizează condeiul sau stiloul, ci cădelnița Sărand peste marginea bunului simț, unii tălmăcînd autori mari sau mici utilizînd o gamă infinită de superlativ. Tot mai des se întîlnesc, amestecate într-un tîmbeș-balmeș, numele marilor clasici ai omenirii, în articolele publicate în presă. Nu avem nimic dinopotrivă citării clasice, dar cînd prin această se face paradă de erudiție, sau se stabilesc paralele inoportune, faptul supără pe cititor și nu ne face, deci, nici un serviciu. Tămîierea se extinde, desigur, și asupra criticilor de vază ai noștri. Mulți critici tineri nici nu vor să scrie despre colegii lor de generație, ci numai despre „consecrați”. Paradoxul este că unii „consecrați”, sint nemulțumii cînd descrie opera lor scrie un critic tînăr! După ce a arătat că numai principialitatea, exigența și curajul duc la o părere solidă argumentată, care să orienteze pe cititor, raportorul a spus:

Alături de atît de „științific” procedeu al tălmăcirii, există, în unele, și reversul lui, negativismul aplicarea principiiului „criticii la mir”. Practica e obișnuită aproape la toate rubricile de note și comentarii ale reviste-

lor noastre, create parcă anume pentru a fi arena unor inconsistente și gratuite crenouri de spade. Am prefera discuții pe marginea unor probleme mai însemnate, mai la ordinea zilei, mai principiale.

Raportul a citat exemple pentru prima categorie, articole semnate de Aurel Martin, George Munteanu, iar pentru a doua, note scrise de Gh. Achiliei, precum și felul îngust cum a fost primitivitatea lui Victor Tulbure la revista „Steaua” și în ziarul „România liberă” sub semnătura lui Eugen Atanasiu.

Legată de problema atitudinii este și problema curajului, a spus în continuare raportorul. E firesc ca tinerii să dea dovadă de îndrăzneală, tîgînd de locuri comune, scheme, șabloane, lupfînd pentru noi. Curajul nu e însă un scop în sine. E nevoie de curajul pus în slujba unei cauze majore, curajul de a lua atitudine fermă față de problemele esențiale ale actualității, de a afirma păreri, de a prezenta temeinic. Nu dorința de originalitate excentrică, ci aceea de a contribui la victoria ideilor înaintate, trebuie să călăuzească pe tinerii critici.

Din păcate fînsă de multe ori unii critici sînt descurajați și aduși „la ordine” prin metode incompatibile cu noul climat al vieții noastre literare. Faptul că multe redacții intervin arbitrar, înducînd observațiile criticii juste și făcute pe un ton reverent și pe motiv că X sau Y, scriitor, se supără, este iarăși un fenomen care trebuie combătut cu putere. Nu înșamăm, oare, aceasta, o practică vîdnică a unor condamnări, pe care se opune unor largi și deschise dezbateri menite să elucideze probleme încă insuficient lămurite? Mai există tineri critici care, deși au ajuns la convingerea că o lucrare este greșită, nerealizată sau chiar dăunătoare, preferă să tacă, scriind numai despre lucrările evidente bune. Cum se împacă aceasta cu tineretea?

Criticînd apoi lipsa de curaj a unor critici tineri care alături sînt prezente unele note scrise de Gh. Achiliei. Pentru a izbuti în comunicarea ideilor sale, criticul e dator să nu uite, în același timp, că critica e un gen literar ca oricare altul, și că în critica e important nu numai ce se spune ci și cum se spune. De o deosebită însemnătate în sensul acesta este limbajul întrebîndu-se de critic. Se remarcă, desigur, critici literari care mînuiesc o limbă bogată, eufemioasă, care posedă de pe neașteptate un vocabular întinșat în tinerii critici care vor să imite, în dorința de a epata, stiluri contorsionate. Mulți dintre ei consideră că pot impresiona cititorul întrebîndu-se un limbaj pompos, neologic, întotochial, confuz sau lipsit de logică, demonstrînd unori nu numai o slabă cunoaștere a limbii romine dar și a termenilor de teorie literară în circulație.

După citirea unor exemple s-a trecut la sintetizarea celor spuse: Temelul criticii noastre, forța ei datătoare de viață este spiritul de partid. În trecut s-a discutat mult despre critica este o artă, o „zece muză”, cum susțineau îndecobsi impresionisții, sau știință. Unii au afirmat părăsirea ei și știință și poezie. Perfect just e dar înaintea de a li poezie și știință e atitudine cetățenească. Cultura, talentul, inteligența, sensibilitatea devin utile numai dacă sînt puse în slujba unui mare ideal etc. Înainte de a fi om de știință, scriitor, criticul e om politic, activist al partidului. În centru și în primul rînd trebuie să fie spiritul de partid, eficacitatea politică a criticii ca armă de luptă.

Călușul de aceasta, tinerii critici trebuie să lupte neîncutat împotriva reacțiilor de care suferă și, în cadrul întregului front al criticii, să contribuie la crearea adevăratei literaturi, care se situează în înălțimea epocii noastre.

Tinerii scriitori maghiari și germani din R. P. R.

În condițiile regimului democrat popular, înfloresc literaturile minorităților naționale. Avînd același tip, construirea socialismului în patria noastră, oamenii muncii aparținînd minorităților naționale își dezvoltă cu succes noua literatură, contribuind astfel la succesele frontului nostru literar.

Tinerii scriitori maghiari, încă necunoscuți acur 5-6 ani, ocupă azi locuri de onoare pe frontul nostru literar, zugrăvind cu o puritate ideologică din ce în ce mai accentuată, cu mijloace artistice din ce în ce mai variate, viața nouă a oamenilor muncii din țara noastră, lupta oamenilor noi, educați de partid, pentru propășirea și fericirea poporului nostru, pentru construirea socialismului.

Dintre prozatori, raportul a caracterizat scrierul lui Szabo Gyula, Fodor Sandor, Horniak Josef, Paek Zoltan, Huszar Sandor, Szabo Istvan, Bajor Andor, Domokos Geza, analizînd problemele creației lor, căile lor de dezvoltare. Aceiași lucru l-a făcut pentru poezii Kanyadi Sandor, Ianki Bela, Szekely Janos, Bodor Pal, Paskandi Geza, amintînd apoi pe Tammar Marla, Domahidi Gyula, Gall Arpad, Balint Tibor și Hervaiz Ghizela.

Vorbînd despre tinerii critici maghiari, a spus raportorul: trebuie spus de la început că se vădește o generală rămînire în urmă. Puțini, îngrijorînd de puțini sînt tinerii critici maghiari. Se mai găsesc cîțiva care

Raportul tovarășului MIHU DRAGOMIR

esențial la traducerea în viață a mărețelor sarcini educative ale literaturii noastre.

O problemă despre care trebuie, însă, să vorbim este aceea legată de viitoarea dezvoltare a tinerilor scriitori maghiari și a membrilor cercurilor literare. Din acest punct de vedere, mai ales filiala din Cluj a Uniunii Scriitorilor și redacția revistei „Utunk” poartă o răspundere serioasă. La Cluj, în ultimul timp a început aproape complet gîria față de scriitorii începători. Revista „Utunk”, care cu cîțiva ani în urmă a fost o adevărată școală a educării scriitorilor, și-a restrîns mult activitatea în această direcție. Filiala Uniunii Scriitorilor, parcă nici nu știe unde există cercuri literare în regiune. E și firesc să nu știe, dacă n-a fost în stare să delege în cele două cercuri literare maghiare din Cluj pe cîțiva scriitori pricepuți, înimoiși, care să lucreze cu tragere de inimă cu începătorii și să analizeze cum trebuie însemnatele sarcini lor. Aceste cercuri literare activează de luni de zile fără o conducere competentă.

Neglijarea problemei tinerilor scriitori rezultă și din faptul că la Cluj s-a făcut încă puțin pentru strîngerea legăturilor între tinerii maghiari și maghiari. Tinerii scriitori maghiari și germani din Cluj trebuie să aprofundeze

crierilor lor, să accentueze caracterul profesional al acestei prietenii. Ei trebuie să fie pătrunși în mai mare măsură de căldura, de sinceritatea, de frumusețea prieteniei frățești, destructivității a naționalităților din patria noastră.

Dintre tinerii scriitori germani, raportul a citat pe tînărul student Paul Schuster, autor al năvelei „Dracul și domnișoara din mîștrire”, pe Heil Rauser, autor al volumului de povestiri „Colectiva din pădure”, pe Bert Miltz care a scris povestirea „Focul de tabără pe aerodrom”.

De asemenea au fost menționați scriitorii, care au fost publicați în Antologia editată de ESPLA, ca: Hans Berzel din Orasul Stalin, Josefina Koch, originară din Jimbolia, Hugo Haugl, redactorul la ziarul „Neuer Weg”, Vratko Werner, locuitor din Timisoara și Franz Louis Soukup din Resita, Bretz Willi din Timisoara și Willi Schuster din Sibiu.

Pe tărîmul poeziei numele nu apare sînt deosebite numeroase. Hans Bohn autorul volumului de versuri „Coroana Tinerții mele”, muncitorul Lucian Winkler din Timisoara care traduce volumul „Prințul pas”, Hans Schuller, Ana Săhne și Willi Schuster din Sibiu, Josef Horniasek, Katho Klaus, Anton Solner, Grete Wanderer, Helga Unipan și Lothar Gabriel din Banat.

Revista „Tînărul scriitor” și probleme organizatorice

După ce a făcut o scurtă privire asupra nodului muncii s-a dezvoltat, în revista „Tînărul Scriitor”, de la apariția sa în 1951 și pînă acum cînd Uniunea Scriitorilor a îndreptat revista spre principala ei preocupare: creșterea tinerelor talente, raportorul a spus: Astăzi, revista se străduie să adune în jurul ei, în primul rînd, scriitorii cei mai talentați din generația tînără, și scriitorii din toate generațiile, de la Ana Soit la Titus Popovici, de la Aici pînă la Tudor Arghezi, Al. Cazaban, N. Dunăreanu, Mihai Beniuc. Au sporit preocupările revistei. Se popularizează și se publică cu regularitate tinerii începători, la primii pași în literatură sau cei publicați numai de ziarurile regionale și raionale, tineri deja cunoscuți publicului nostru, scriitorii virșnici de la noi, tinerii scriitori de peste hotare etc. Sectorul de critică și îndrumare s-a îmbunătățit, începînd să-și aducă și el contribuția nu numai la îndrumarea tinerii generații de scriitori, dar și la diseminarea problemelor celor mai importante legate de fenomenul literar și istorico-literar, prin publicarea de documente și studii despre literatura trecutului.

Tinerii scriitori începători talentați ca Ion Gheorghe, Ana Șoit, Valeriu Gorunescu au crescut numai în această perioadă la revistă. În cadrul revistei s-a dezvoltat talentul unor tineri ca Aurel Martin, Ion Lăncrăjan, Adrian Cornescu, Ion Niculescu, N. Stoian, Florin Mugur, Gheorghe Toșoi, Miria Iosif, Gheorghe Achiliei. Numai în anul 1955, revista a publicat 17 debutanți, dintre care unii trezesc speranțe mari.

Printre scriitorii cărora trebuie să le mulțumim pentru spiritul nepretențios acordat revistei este, în primul rînd, maeștrul Demostene Botez, membru al colegiului redacțional și titularul iubit al „Poștei redacției”, apoi Eusebio Camilari, Lucia Demetriu, Victor Tulbure, N. Tăutu și alții au ajutat, de asemeni, munca redacțională.

Redacția nu a reușit însă, să stabilească o legătură tînără cu toate cercurile literare din țară, să publice materiale de îndrumare în acest sens. Nu întotdeauna sînt atacate în articolele de critică problemele esențiale ce privesc creația tinerilor scriitori și literatura noastră în general. Nu se reușește să se cuprindă dezvoltarea amplă pe care o ia creația tînără contemporană.

Sectorul beletristic mai suferă încă de unilateralitate, mai ales în ce privește proza. Nu sînt atacate încă cu destul curaj problemele centrale ale vieții noastre. Genul satirei nu este suficient încurajat. Toate acestea, pe lîngă multe altele, sînt sarcini de primă ordine ale „Tînărului Scriitor”, care are de deus mult efortul pentru a rezolva.

Strîns legată de activitatea revistei este activitatea Comisiei de îndrumare, a cărei înființare a fost hotărîta la prima conferință a scriitorilor din R.P.R. După o activitate sporadică și nesatisfăcătoare, neavînd bine precizată forma de organizare și muncă, această comisie în urma unor scurte perioade de activitate a fost desființată. În cursul anilor care au urmat s-a constatat că marea lucrare de tineri care doresc să intre în frontul literaturii, impune ca o necesitate obiectivă reînființarea acestei comisii. Încetarea activității acestei comisii a fost apreciată ca o greșală și de organul central al P.M.R., Știința. În toamna anului 1954 comisia a fost reînființată, denumind mai mult o activitate de constatare și luare a unor măsuri organizatorice, privind viața cercurilor literare. În cursul anului 1955 comisia a fost reorganizată și întărită, cuplîndu-se un mai mare număr de scriitori cu experiență, care și-au început activitatea pe baza unui plan de muncă mai cuprinzător, sînt îndrumarea directă a secretariatului Uniunii Scriitorilor. Ca obiective principale a fixat măsurile în vederea organizării unei activități de constatare și stimularea activității lor creatoare.

Pentru înviorearea creației tinerilor scriitori din provincie, comisia a or-

ganizat seminarii de creație, în 6 regiuni din țară: Galați, Craiova, Buzău, Suceava, Ploiești (Buzău) și regiunea Stalin (Orasul Stalin, Sibiu). Pentru o rodnică desfășurare a acestor seminarii de creație, comisia a avut ajutorul unor scriitori ca: Eusebio Camilari, Demostene Botez, Lucia Demetriu, Al. Jar, Al. Sahighian și alții, care s-au deplasat și au dat îndrumări tinerilor scriitori, în vederea realizării unor culegeri de materiale literare în regiunile mai sus arătate. Primele roade ale acestei acțiuni s-au concretizat în apariția culegerii „Pagini Dunărene” la Galați, „Oltenia Literară” la Craiova, „Caiet Literar” la Bacău. În regiunile Stalin, Suceava, Ploiești, asemenea culegeri sînt în curs de apariție.

Amplasarea acestor culegeri este un fenomen nou, un succes important al tinerilor scriitori. Trebuie să recunoaștem, însă, că Uniunea Scriitorilor n-a reușit încă să cuprindă această mișcare și n-a ajutat dect în ultimul timp, și cu slabe mijloace, apariția culegerilor, care sînt sorite să devină o piatră de temelie în dezvoltarea tinerelor talente. Rămîne ca Uniunea să se preocupe mai atent, prin comisia de îndrumare, încurajînd și ajutînd efectiv apariția de noi culegeri, din ce în ce mai realizate artistic și mai legate de munca oamenilor din regiunile respective. Mai mult, considerăm că acolo unde este cazul, se pot tipări și culegeri ale cercurilor literare din alte orașe decît reședințele de regiune, așa cum se întrevăde posibilitatea la Sibiu, Buzău, și Brăila.

În munca cu tinerii scriitori din provincie, un rol însemnat îl au ziarurile locale. Sînt unele ziare care sprijină activitatea literară prin culegeri de articole din creația tinerilor scriitori sau care analizează periodic activitatea lor de ex. „Făclia” la Cluj, „Înainte”-Craiova, „Zori Noi”-Suceava, „Steagul Roșu”-Bacău, „Viața Nouă”-Galați, „Înainte-Brăila”, „Mineral”-Petrosani și altele. Sînt în schimb și unele ziare ca „Flamura”-Prahovei, „Ploiești”, „Drum”-Iasi, „Orasul Stalin”, „Secera” și „Cioacanul”-Pitești etc., care vădese o insuficientă preocupare pentru stimularea creației literare. Ziarul „Flamura Prahovei”-Ploiești, în cursul unui an nu a publicat nici o pagină literară, iar atunci cînd vor să întreprindă o activitate de acest fel, redactorii acestui ziar se deplasează la București, unde se găsesc în fugă materiale de la cerșitori „cu renume”. Lipsa aceasta de grijă față de crea-

ția tinerilor scriitori din regiunile respective se datorește în bună măsură redactorilor respectivelor ziare, care din frică de răspundere nu caută să-și facă din tinerete talente — colaboratori. O situație oarecum asemănătoare se întîlniește și la unele ziare din țară. Dacă „Știința Tineretului” de pildă, înțelege să lucreze cu răbdare, preciepe și principialitate, reușind să atragă pe tinerii scriitori, același lucru nu se întîmplă, din păcate, și cu alte ziare și reviste, cum ar fi: „Contemporanul” sau „Viața Romînească” unde numele de tineri scriitori apar tot mai rar. Aceste redacții caută sau chiar cerșesc materiale în funcție de nume și nu întotdeauna în funcție de valoarea reală a lucrărilor.

„Iașul Literar” publică puține nume noi și aceasta pentru că legătura de lucru cu tinerii scriitori din Moldova e nemulțumitoare. Revista „Steaua”, după ce și-a asigurată în jurul revistei, un număr de scriitori care publică material cu regularitate, actualmente nu mai promovează în suficientă măsură creația tinerilor scriitori din Ardeal. Toate acestea au făcut ca mulți tineri să se îndepărteze de această revistă.

În ceea ce privește destul de mic de lucru al tinerilor scriitori. Putem spune că editurile sînt lipsite de inițiativă și curaj în promovarea a cît mai numeroși tineri scriitori talentați. Practica revistelor centrale a fost preluată, se pare și de editurile ESPLA și Tineretului, care tergivesează cu anii rezolvarea unor lucrări primite de la scriitori. În unele cazuri, din lipsă de curaj sau incompetență, iar unele lucrări opăta după de a se pierde prin uitare. Edkuna Tineretului, pînă în prezent nu a reușit să tipărească Almanahul 1955 ceea ce denotă o slabă preocupare și lipsă de grijă față de tinerii scriitori.

Raportul s-a ocupat apoi de condițiile de viață și de muncă ale tinerilor scriitori, de unele neajunsuri cu privire la drepturile lor de autori, și ajutoarele de creație.

Evident că pentru a căpăta un drept s-a spus în continuare, tînărul scriitor trebuie să depună muncă perseverentă pentru ridicarea nivelului său ideologic, cultural și artistic, să facă dovadă că merită acest drept. Nu toți tinerii scriitori înțeleg aceasta. Mulți dintre ei nu urmează nici un curs pentru ridicarea nivelului lor ideologic și nici un alt fel de curs profesional, înecut sau universitar, ceea ce face ca orizontul lor să fie îngust, ei să se descurce greu în unele probleme de creație literară.

Acolo unde forurile locale acordă atenția cuvenită și asigură o conducere sănătoasă cercurilor literare, redacțiilor, discuțiile se fac mai ușor, lucrările se îmbunătățesc în urma criticilor, astfel că din această a cîștigă atît autorul, cît și publicista respectivă. Printre cercurile care au o activitate rodnică, putem aminti: „I. Păun Cincio”, „D. Th. Neculaș”, „Carcer Tineretului” — din București, cercul „16 Iunie 1916” din Galați, cercurile din Craiova, Buzău, București, Orasul Stalin și Brăila. Din păcate însă, nu toate forurile locale au știut să promoveze în conducerea cercurilor oameni serioși și cu dragoste de literatură. Majoritatea cercurilor nu au o activitate regulată, sedințele nu sînt pregătite din timp, materialele citite în ședințe nu sînt de mare interes, iar concluziile nu sînt trase întotdeauna cu competență. În unele cercuri se mai practică bîrfa, critica neprincipială, megalomania și alte reacții care pînă la urmă fac foarte greu îmbunătățirea creației începătorilor ca și a tinerilor scriitori.

Cercurile literare nu se preocupă întotdeauna să depisteze elemente tineri din diferite întreprinderi și școli, nu știu să atragă profesori și o seamă de scriitori mai virșnici care cu experiența lor să poată aduce un aport prețios în cadrul activității cercului, nu duc o muncă susținută pentru ridicarea nivelului cultural, de orientare a tinerilor începători spre problemele marilor contemporani. Conducerea cercurilor literare nu întotdeauna știu să folosească mijloace locale ca presa, radioul, sezători literare etc.

Unele probleme cu caracter general

Spuneam, la începutul raportului, că trebuie să punem în centrul discuțiilor noastre, problemele cele mai importante ale creației, și anume: zugrăvirea vieții noastre noi și lupta pentru un cît mai înalt nivel artistic. Tînărul scriitor se prezintă la poartă literaturii înarmat cu talentul, dorința de a crea opere care să alute la construirea socialismului și cu un foarte modest bagaj de experiență de viață și artistică. Cunoașterea vieții se impune, deci, cu cea mai mare acuitate. Condițiile create de regimul democrat-popular au drept scop să înlăture posibilitatea ofîririi talentelor necunoscute, dar aceste condiții nu trebuie să ne împingă spre fabricarea de scriitori. Cînd, încă pe băncile școlii, adolescentul își vede publicată prima poezie, el nu înțelege, de cele mai multe ori, ce drum chinuitor și neînlînd în față. După cîteva poezii el visează să se facă scriitor de profesie, dar aceste condiții nu trebuie să ne împingă să scriem? Experiența lui este deblă, la talentul nu poate suplini niciodată viața adevărată. De aceea tînărul scriitor trebuie să-și facă un crez din cunoașterea și studiarea vieții. Cum se face aceasta? Există, ca în orice alt domeniu, multe metode, dar baza lor trebuie să fie literatura. Opera literară este creație cu oamnenilor care trudește și construiește, să nu confundăm cu speranțele, bucuriile, necazurile și munca

apar mereu cam același poezii. la „Gazeta Literară” și „Tînărul Scriitor” unde grupul poezii tineri care nu sînt în fațile unor redactori tineri și, mai ales la Steaua, unde admirația reciprocă este de-a dreptul neprincipială, — ci prietenie literară sinceră și intransigentă, — aceasta trebuie să ne fie lozincă. Este trist că birfaea mai există în societatea noastră, dar e și mai tristă, că înțînșii printre tineri. Molipsii de atmosfera boemei, unii își pierd timpul atît de prețios pălăvrăgînd fără rost și încercîndu-și originalitatea sub zodia banică. Numai că românul spune: „vinu-i bun, numai o muncă” nu sînt fie prosti!”

Să nu pronunțăm un cuvînt înventat de samșarii burgheziei, cuvînt degradant dar care mai are putere de circulație, — ciubucul. Nu vrem să combatem fumatul ci o practică ceva mai dăunătoare! Speculînd slabiciunea unor redacții, care caută să-și acopere prîjit sarșinile, unii tineri scriu cu viteza unui Zălopec, publicînd zeci și zeci de lucrări de nișă. Ei își pot spune că precizie în ce e zi a săptămîinii, și înfrî ce ore, fac pișii toate redacțiile din Capitală, ba chiar și cele din provincie. Dar, odată cu banii, pe care-i încasează, își cheuiesc și talentul și talentul aparține poporului întreg.

Încercarea noastră de a prinde, într-un contur general, creația tinerilor scriitori, a scos în evidență o serie de probleme asupra cărora trebuie să se îndrepte toată atenția noastră în munca de acum înainte.

Problemele centrale rămîn acele care se pun în fața întregii noastre literaturi, dar care capătă un înțeles înțînșit pentru tinerii scriitori. Trebuie să ținem la purtă realitățile timpului nostru și lupta pentru însușirea unei bogate măiestrii artistice.

Pentru poezie se pune, în mod deosebit, problema îndepărtării versurilor cenșii, idilice, apolitice, lupta împotriva vorbirii rimate, străduința de a crea poezii mai măiestre, pînă de idei, patetică și convingătoare. Pentru prozatori se cere, în mod deosebit, însușirea unei viziuni artistice care să ducă la oglindirea aspectelor esențiale ale vremii noastre, la nimerirea naturalismului, la crearea unei năveistici noi.

Tinerii dramaturgi trebuie să studieze moștenirea literară, să se familiarizeze cu operele realiste, să înlăture de pe pozițiile leniniste, tot ceea ce a aparținut ideologicele claselor exploatare.

Literatura pentru copii și tineret trebuie să se lepede cît mai repede de aerul de improvizare care o mai caracterizează în mare măsură, să facă cercul micii educații comuniste, prin mijloace artistice convingătoare. Ceea ce este necesar și sint acestele cele mai importante probleme ale creației noastre scriitorilor. Părușind lucrările scrise de ei în ultimii ani sîntur constata că tineretea își spune într-adevăr cuvîntul, că forte talentate și numeroase s-au adăugat frontului nostru literar, în rîndurile cărora s-au încadrat cu entuziasm neapreciat unele din operele noastre literare. De astăzi este tînără, începînd cu cel mai prețios și entuziast cîntăreț al epocii noastre, marele Mihail Sadoveanu. Trebuie să mulțumim din suflet unor scriitori care s-au devotat educației și îndrumării celor tineri, scriitorii de frum, printre care Demostene Botez, Eugen Beniuc, Eugen Jebeleanu, Eusebio Camilari, Al. Jar, Cicerone Theodorecu, Lucia Demetriu, Veronica Porumbacu, — tovarășii pe care tinerii îi vor socoti totdeauna ca făcînd parte din aceeași generație cu ei.

Trăim într-o epocă, tovarășii, cînd tinerii nu mai este sortit să cerșască înțelegerea. Cîmă, primelă literatură socialistă asigură tinerilor o dezvoltare firească, condiții optime, înțelegere deplină. Să ne gîndim la cei care și-au dăruit viața pentru cauza literaturii adevărate, în vremea cînd domnea „îrînduirea cea crudă și nedreaptă”. Mulți sînt aceia care au căutat tinerii, într-o luptă înecată, să realizeze o literatură de erai, pe vremea aceea Fondul literar, Cîrlova, Chendi, Nicolaeanu, Iosif, Cerna, Gîrlănu, Petică, Iuliu Cezar Săvescu, Oreste, Bogdan Anan, Milcu, Magda Isanos, — cite drama închid aceste nume scumpe nouă! Bolșevismul în spital, Odobescu zdrobit, această literatură a primelă literatură socialistă asigură tinerilor o dezvoltare firească, condiții optime, înțelegere deplină. Să ne gîndim la cei care și-au dăruit viața pentru cauza literaturii adevărate, în vremea cînd domnea „îrînduirea cea crudă și nedreaptă”. Mulți sînt aceia care au căutat tinerii, într-o luptă înecată, să realizeze o literatură de erai, pe vremea aceea Fondul literar, Cîrlova, Chendi, Nicolaeanu, Iosif, Cerna, Gîrlănu, Petică, Iuliu Cezar Săvescu, Oreste, Bogdan Anan, Milcu, Magda Isanos, — cite drama închid aceste nume scumpe nouă! Bolșevismul în spital, Odobescu zdrobit, această literatură a primelă literatură socialistă asigură tinerilor o dezvoltare firească, condiții optime, înțelegere deplină. Să ne gîndim la cei care și-au dăruit viața pentru cauza literaturii adevărate, în vremea cînd domnea „îrînduirea cea crudă și nedreaptă”. Mulți sînt aceia care au căutat tinerii, într-o luptă înecată, să realizeze o literatură de erai, pe vremea aceea Fondul literar, Cîrlova, Chendi, Nicolaeanu, Iosif, Cerna, Gîrlănu, Petică, Iuliu Cezar Săvescu, Oreste, Bogdan Anan, Milcu, Magda Isanos, — cite drama închid aceste nume scumpe nouă! Bolșevismul în spital, Odobescu zdrobit, această literatură a primelă literatură socialistă asigură tinerilor o dezvoltare firească, condiții optime, înțelegere deplină. Să ne gîndim la cei care și-au dăruit viața pentru cauza literaturii adevărate, în vremea cînd domnea „îrînduirea cea crudă și nedreaptă”. Mulți sînt aceia care au căutat tinerii, într-o luptă înecată, să realizeze o literatură de erai, pe vremea aceea Fondul literar, Cîrlova, Chendi, Nicolaeanu, Iosif, Cerna, Gîrlănu, Petică, Iuliu Cezar Săvescu, Oreste, Bogdan Anan, Milcu, Magda Isanos, — cite drama închid aceste nume scumpe nouă! Bolșevismul în spital, Odobescu zdrobit, această literatură a primelă literatură socialistă asigură tinerilor o dezvoltare firească, condiții optime, înțelegere deplină. Să ne gîndim la cei care și-au dăruit viața pentru cauza literaturii adevărate, în vremea cînd domnea „îrînduirea cea crudă și nedreaptă”. Mulți sînt aceia care au căutat tinerii, într-o luptă înecată, să realizeze o literatură de erai, pe vremea aceea Fondul literar, Cîrlova, Chendi, Nicolaeanu, Iosif, Cerna, Gîrlănu, Petică, Iuliu Cezar Săvescu, Oreste, Bogdan Anan, Milcu, Magda Isanos, — cite drama închid aceste nume scumpe nouă! Bolșevismul în spital, Odobescu zdrobit, această literatură a primelă literatură socialistă asigură tinerilor o dezvoltare firească, condiții optime, înțelegere deplină. Să ne gîndim la cei care și-au dăruit viața pentru cauza literaturii adevărate, în vremea cînd domnea „îrînduirea cea crudă și nedreaptă”. Mulți sînt aceia care au căutat tinerii, într-o luptă înecată, să realizeze o literatură de erai, pe vremea aceea Fondul literar, Cîrlova, Chendi, Nicolaeanu, Iosif, Cerna, Gîrlănu, Petică, Iuliu Cezar Săvescu, Oreste, Bogdan Anan, Milcu, Magda Isanos, — cite drama închid aceste nume scumpe nouă! Bolșevismul în spital, Odobescu zdrobit, această literatură a primelă literatură socialistă asigură tinerilor o dezvoltare firească, condiții optime, înțelegere deplină. Să ne gîndim la cei care și-au dăruit viața pentru cauza literaturii adevărate, în vremea cînd domnea „îrînduirea cea crudă și nedreaptă”. Mulți sînt aceia care au căutat tinerii, într-o luptă înecată, să realizeze o literatură de erai, pe vremea aceea Fondul literar, Cîrlova, Chendi, Nicolaeanu, Iosif, Cerna, Gîrlănu, Petică, Iuliu Cezar Săvescu, Oreste, Bogdan Anan, Milcu, Magda Isanos, — cite drama închid aceste nume scumpe nouă! Bolșevismul în spital, Odobescu zdrobit, această literatură a primelă literatură socialistă asigură tinerilor o dezvoltare firească, condiții optime, înțelegere deplină. Să ne gîndim la cei care și-au dăruit viața pentru cauza literaturii adevărate, în vremea cînd domnea „îrînduirea cea crudă și nedreaptă”. Mulți sînt aceia care au căutat tinerii, într-o luptă înecată, să realizeze o literatură de erai, pe vremea aceea Fondul literar, Cîrlova, Chendi, Nicolaeanu, Iosif, Cerna, Gîrlănu, Petică, Iuliu Cezar Săvescu, Oreste, Bogdan Anan, Milcu, Magda Isanos, — cite drama închid aceste nume scumpe nouă! Bolșevismul în spital, Odobescu zdrobit, această literatură a primelă literatură socialistă asigură tinerilor o dezvoltare firească, condiții optime, înțelegere deplină. Să ne gîndim la cei care și-au dăruit viața pentru cauza literaturii adevărate, în vremea cînd domnea „îrînduirea cea crudă și nedreaptă”. Mulți sînt aceia care au căutat tinerii, într-o luptă înecată, să realizeze o literatură de erai, pe vremea aceea Fondul literar, Cîrlova, Chendi, Nicolaeanu, Iosif, Cerna, Gîrlănu, Petică, Iuliu Cezar Săvescu, Oreste, Bogdan Anan, Milcu, Magda Isanos, — cite drama închid aceste nume scumpe nouă! Bolșevismul în spital, Odobescu zdrobit, această literatură a primelă literatură socialistă asigură tinerilor o dezvoltare firească, condiții optime, înțelegere deplină. Să ne gîndim la cei care și-au dăruit viața pentru cauza literaturii adevărate, în vremea cînd domnea „îrînduirea cea crudă și nedreaptă”. Mulți sînt aceia care au căutat tinerii, într-o luptă înecată, să realizeze o literatură de erai, pe vremea aceea Fondul literar, Cîrlova, Chendi, Nicolaeanu, Iosif, Cerna, Gîrlănu, Petică, Iuliu Cezar Săvescu, Oreste, Bogdan Anan, Milcu, Magda Isanos, — cite drama închid aceste nume scumpe nouă! Bolșevismul în spital, Odobescu zdrobit, această literatură a primelă literatură socialistă asigură tinerilor o dezvoltare firească, condiții optime, înțelegere deplină. Să ne gîndim la cei care și-au dăruit viața pentru cauza literaturii adevărate, în vremea cînd domnea „îrînduirea cea crudă și nedreaptă”. Mulți sînt aceia care au căutat tinerii, într-o luptă înecată, să realizeze o literatură de erai, pe vremea aceea Fondul literar, Cîrlova, Chendi, Nicolaeanu, Iosif, Cerna, Gîrlănu, Petică, Iuliu Cezar Săvescu, Oreste, Bogdan Anan, Milcu, Magda Isanos, — cite drama închid aceste nume scumpe nouă! Bolșevismul în spital, Odobescu zdrobit, această literatură a primelă literatură socialistă asigură tinerilor o dezvoltare firească, condiții optime, înțelegere deplină. Să ne gîndim la cei care și-au dăruit viața pentru cauza literaturii adevărate, în vremea cînd domnea „îrînduirea cea crudă și nedreaptă”. Mulți sî

Scrierile

I-a

PRELUDIU

M-am urcat în zori, sus, pe dealul natal
Tu lipseai și inima, vag, mă durea.
Împrejur Prahova creștea-n zori de-opol
Cu copilăria și adolescența mea

Era liniște și mergeam; — sub zăpadă
Talpa mea presimețea urma ta
Urma erau-n mîriști verzi îngropată
Și crescînd iar cu iarba sub nea.

Mă uitam împrejur reculeasă și gravă.
La pădurile-albastre din lături
Care, mute și taine, urcă spre slavă,
Pînă la — și peste Bucegi-n omături.

La cîmpie, la apa cu meandre și brațe,
La sondele, ca trunchiuri de carpen plouate.
La orașe și sate pierzîndu-se-n ceață
Pînă cînd cerul le topește și le-nghite pe toate.

Ochii mei privea împrejur nemîscat
Și prin el intrau înăuntru cele de-afară
Cu cele dinăuntru amestecîndu-se;

Apoi s-a filtrat
Din universul acesta al meu, o-nțebare:
Cine sînt eu? — Nimic nu răspunde.
Zorii erau cînd albaștri, cînd aurii,
Jucau culorile încă neștrine
În raza alb-străvezile de zi.

La tine gîndeam; — Cine sînt eu?
Din universul acesta, adolescența, ca afitca comă
de dușii, de iubiri... Curcubeu;
Verde, galben, albastru, — culori, —

Roșu-auriu, ca soarele tînr, —
Sentimente și vorbe risipite-n afară
Pînă la tine, cînd s-au împletit fără număr
Într-o rază unică, intensă, solară.

Plinătatea, puterea, inima mea o presimte
Începe cu tine, cu dragostea mea albă și densă
Ceva s-a ncheiat; ceva trece-nainte,
Și inima mea îndreaptă spre lume, fierbinte,
O rază nouă, liniștită, intensă.

CALEIDOSCOPUL

Tot ce știam, erau lucruri știute de mult;
Împrejurările, obișnuite, oarecum banale,
Obisnuții oameni pe care știam să-i ascult
Obisnuit peisajul cu sondele și pădurile sale.

Chiar zbuciumul zilnic, îmi părea de nimic.
Era al femeii de vearuri, neerotic, se știe,
Să culeg, să aleg, și să torn dintr-un biet polonic,
Supa, — de data aceasta, de poezie.

Unde-și păstra ascunsă vraja ei, soarta?
A-nceput s-o desvăluie tainic, ușor,
Atunci cînd stăteam zăpăciți în poarta
Universului tău adînc și scintiletor.

Universul tău populat cu chipuri și patin
Aceleași ca-n mine dar la o scară mai pură,
Universul tău, uman, delicat pin-la lacrim
Aspru și necruțător ca o lovitură.

Atunci, sub raza lui masivă, fierbinte,
Caleidoscopul s-a turburat în mine și s-a
recompus

Cu chipuri și locuri și vise banale-mainte
Într-un univers nou, turburător de nespus.

CINE SÎNT ?

Născută-s ca livezile de pruni
În coasta-acestor dealuri uriașe
La aținga tăceau codrii cei bătrîni
La dreapta, valea-n sonde și orașe.

Leagănul meu între două lumi așezat
Le-a presimțit, le-a adunat, le-a-ntrupat.

Trupul meu nou-născut, ca bureții,
Către vînturi deschis, către seve,
A-nghîțit și vibrația aspră a vieții
Intensă vibrație de lupte și greve.

Grevele, durerea, morții, încordarea,
Le-au înglobat nervii mei, ca apa și sarea

Copilăria ml-am sfîrșit-o-n război;
Sonde arzînd, bombe, rachete,
Un dor de pace, de zgomote moi
De viață simplă, fără sînge și pete.

Inima mea a frămîntat îndelung în artere
Visele mirifice de grîne, de vin și de miere.

Apoi socialismul; umbru-mi tînr și greu.
Cătețul de reportaj și de rime..

Cine sînt? — Societatea aceasta sînt eu!
Nelinștea și bucuria ei sînt în mine.

TREBUIA

MOTTO: Îți datorez fie, această privire nouă
Acest peisaj de sonde și orașe
Pe care l-am cîntat și-l redescopăr,
Acest spațiu, acest codri,
Copilăria, adolescența, înțelepciunea,
Acest peisaj al inimii mele, redescoperit
Care tremură-n inima mea și-mi cere să-l cînt.

Peste dealuri, peste codri sălbateci, departe,
Către satele-ascunse-n deșeu stufos
Ca-n copilărie, mi-ăș lăsa vacile blinde de-o parte,
Rătăcind spre necunoscutul pe care acum îl
cunosc.

Am bătut cărările pădurii, podite cu-alune
Pînă la vatra lemnașilor, la vîrarii din peșteri

Le știam calul de munte, livada cu prune,
Era lumea satului meu cu țărani și cu meșteri.

Cunosc sondele văii ca pe mărul din curte;
Prin toate-am intrat, înopînd sub crivă-ades;
Adolescență, cu visele mari dar puterile scurte,
I-am cîntat pe sonori cum am putut și-am
înțeles.

Am bătut multe străzi în oraș;
Îi cunosc pe muncitori în uzină și-acasă
M-am îndrăgostit de fiii lor în junețea sfioasă
Le-am ajutat femeilor lor la rîntaș.

Am intrat și-n înspăimîntătoarele dosare
Ale contabililor, prin birouri și secții
Ca un soarece-am ros, — mi s-au părut cam
amare

Am ajutat cum am putut, cu poezii, cu reportaje,
cu lecții.

Am intrat și în cuibul dușmanului neamului meu,
La prieten, în toate locurile, în rău și în bine,

Și unde n-am putut intra, m-a lămurit singele
meu

Tot așa de sensibil ca un detector de mine
Am ajuns apoi la cetatea cea sacră, la poarta
Căreia inima mea tremura de-ndrăzneală și
teamă,

Am surprins prin deschizătură poezii și arta
În intimitatea lor cea mai de seamă.

Acesta este universul pe care l-am cîntat și îl cînt
Știu: Trebuia să sosești tu, ca inima mea să se
umple

Și din tremurul ei să fișnească lujerul sfînt
Floarea cîntecului, cîntecul dragostei

II-a

DELIT FĂRĂ INIMĂ BUNĂ

Rătăceam obosită pe țărmul nostalgic al mării
Nu eram surghinută; Țara mea în mîni bune,
Totuși jeleam sentimente și vise și puteri irosite
Un drum parcurs inutil de greșeli și durere...

...Deci fără inimă bună,
Doamne, mai bine-o fiînță.
Un izvoară care-neacă
Val, peste inima seacă,
Din miinile mele-amîndouă
Clutur pline de rouă.
Din glezna subțire și sprîntenă
Încheie-se, doamne, o cumpănă.
Iar părul meu, doamne, de scur.
Mai bine să fie-un salcîm.
Să bea cine trece-va apa,
Să-nchidă la umbră pleoapa,
Să ia trecătorul putere,
Și nu zbucium rău, și nu fiere.

MOMENT

Era un timp cînd inima tăcea
Și singurul meu cînt suna așa:
Sînt obosită, prieteni, obosită;
Eu încălzesc în inimă poeme
Și-asist cum se răcesc cu nepăsare.
Ca blocurile-amorfe, risipite,
De-ojele prelinis din oala ce s-a spart,
Așa îmi par, — și inima nu geme,
Ar trebui un foc intens și mare
Ce le-ar găti din nou pentru tipare...
Da-n mine, prieteni, totul e deșert.
În inimă, vai, pentru cită vreme,
Se stînce focul marilor poeme,
...Sînt obosită, prieteni, obosită,
Și-n mine zac poemele de scur,
...Și mă aplec zadarnic, să le-adun,
...Și am o datorie ne-implinită...

INTILNIREA

Într-o dimineață, m-am trezit deodată
Cu sufletul spălat de zbucium și neguri
Nervii mei aveau liniștea aceea-nCORDATĂ
Ca la o primădie, pe lingă care te strecuri.

Soarele bătea-n așternut ca o amintire.
Am sărit. Rochia avea foșnet la fel.
Dimineața sărată de mare, răcoroasă, subțire,
Îmi mușca obrazii și-i înroșea pușintel.

Ah, tremurări în salcimi frunze mici, alungite,
Prinse-n crenguțe ca un ciorchin verzu delicat;
Verdele lor prevestea marea, picioarele mele
grăbite

Tindeau spre valul ei pur și bogat.

Mi-am aruncat dintre valuri, sandala,
Trupul, ca un pește frumos mi-l simțeam —
Pletele ude; în nisip le sorbeam umezeala
De alge crude înlocîndu-se, pe mărgean.

Prînzul: Ce desfătare de mult ne-ncercată!
Măslinile negre, ca ochii de fată cuminte.
Ardei verzi, lucii, tomatele roșii, brumale,
Briaza sărată și albă, supa gălbuie, fierbinte.

Și tovarășii: prieteni de masă, cu fețe bronzate,
Cît de frumoși, de zvelți și puternici bărbații,
Cît de dulci, de deosebite, femeile toate —
apariții ciudate, de tinerete și grație...

Iar din cînd în cînd, cu grijă, sfios,
Ochii mei căutau către tine, pieziș,
Tu, noul-venit, binevenit norocos,
Pe care inima mea îl primea pe furis.

FLACĂRA ALBASTRĂ

Iau marior floarea care-mi pieren- mina
Aprinsă și înghețată rînd pe rînd.
Ce nu-nțelege că nu-s cu stăpîna
Ci tu îi iei viața aparînd,
Făcînd-o viu să radieze-o clipă
Ca s-o afunzi plecînd, apoi, în moarte
...Iau marior floarea ce-a murit mirată
Că judecata mi-ai făcut-o-n pripă...
Și totuși te silesc să stai departe.

În jurul tău ce-i înghețat se sfarmă
Și lemnul însuși prinde străluciri
Chiar fibra hainei parcă își rechemă
Viața vegetală-n amintiri.
Intr-o risipă de culori și jar
Se polește totu-n jurul tău
Spre fruntea ta, tinjește brațul meu
Dar se întinde brațul în zadar...
...Că nu aceste flăcări le vreau, eu.

În focul tău culorile-s bogate
Dar le-înțînști astfel și-n slaba pară
Și-n focurile mari împrăștiate.
Eu vreau intensitatea aspră, clară,
Cu flacăra tăioasă alb-albastră.

...Iar de-aș răspunde, oarbă, la chemare
M-ai mistui-n văpaia trecătoare...
Aștept, iubite, flacăra albastră,
Ciudata flacăra care nu moare.

CLIPA

Povesteai și vorbele tale sunau-apropiat
Ca vîietul mării pe țărm, în urechile mele
Nu le auzeam, gîndul meu încordat
Pînă la încordarea bănuită sub ele.

Vîntul, sărat, ca o undă de lacrimi, —
Ne-am oprit pe o piatră, în parc
Inima mea înăbușată de patîmi
Tremura nehotărîită, ca un arc.

Priveam profilul tău cu linia fermă, subțire,
Așa cum ești tot, — el este oare?

Și sentimentul creștea cu presimțirea
Bucuriilor și durerilor viitoare.

Tu vorbeai, eu îmi legănam aplecată
Capul fierbinte, întrebarea fierbinte
Nu-mi ridicam privirea din piatră.
...Dacă nu? Ce va mai fi înainte?

Vîntul sărat, vorbe căzînd cadentă...
Ochii mei întrebînd te-nu oprit la mijloc.
Am văzut împletînd trăsăturile tale, ciudă
Ochii aprinzîndu-se ca o undă de foc.

O clipă. Credeam că voi cădea amorțită
Ca o floare radiînd sub o rază fierbinte
Și care-și risipește într-o clipită
Strălucirea pe care o mai are-nainte.

Inima mea vibrînd a găsit puteri să se adune
Să primească privirea ta și să nu se sfărîme.

DUPĂ BILITIS

Buzele mele păstrează ceva din petala rozet
Trupul era ceva dintr-o floare mare, adormită,
Miinile țărănești au totuși o linie atît de pură
Știu să cuprîndă atît de dulce.

Și chiar dacă petalele rozei nu au voce
Și chiar dacă florile nu-s înțelepte
Și chiar dacă miinile nu știu prea multe,
Tu iubește-mă încă.

Peste treizeci de ani de pe buzele mele vor curge
mărgăritare
Toate amarurile se vor preface în miere,
Voi fi înțeleaptă ca Minerva, bună și bogată ca
Ceres,

Iar miinile mele vor fi miinile muzelor
Dar vai, catifeaua și parfumul rozei se va fi
trecut.

O, tu, bărbatul meu, iubește-mă acum,
Fără să vreau, te-am căutat altădată.
Tu ești plecat; eu tac, cu fața-n pătură,
Iar gura mea e arsă și sărată.

Iubește-mă acum pentru florile mele, cu toată
fința ta,
Iar peste treizeci de ani, iubește-mă pentru că în-
țelepciunea se-adună din multă durere,
Pentru că mărgăritarele sînt rare,
Și pentru că, o, pentru că poezia este cea mai mare
minună a lumii.

SONET

Cînd m-am trezit în noapte, speriată,
Fără să vreau, te-am căutat altădată.
Tu ești plecat; eu tac, cu fața-n pătură,
Iar gura mea e arsă și sărată.

Iar cînd am desfcut perdeaua groasă
Și m-a orbit cu albul geam, omătul,
M-am închirînt în halna mea cu totul,
Uscîndu-mă sub sarea lui sticloasă.

Parcă orașul, cîmpul, pin' la munte,
Pe unde-a fost odată fund de mare,
Ca la o secare e și plin de sare.

Iar inima mea pregetă să-nfrunte
Sărutul gol, și pîlpile de-aLEAN
Ca popul amorțit de lingă geam.

DAR TU...

Îmi rănește ochii fără vrere,
Crizantema-n zdrețete de zăpadă,
Și i-am pus în vas drept hrană, miere;
Fulgii ei continuă să cadă.

Îi îndrept tulpina, dar tot trece,
Ca străină apa-n mădular,
Smulge timpul nemilos și rece,
Trupul, flori Soarelui-Răsare.

Orice-aș face, se sfîrșește-n glaștră
Țara ei de liniști nu-i aici...
Nu-i prieste casa mea, prap aspră...
...Oare tu... o, tu, de ce nu vii?

PUIUL DE LEBĂDĂ

Intr-adevăr, vor veni alte bucurii, altă vîrstă,
Vîrstă miezului, puterea cea caldă,
Pădurea lumii n-are cărarea îngustă,
Drumul ei ml-l citeșc deocamdată în palmă.

Puterea noastră s-a întărit, vînturi mai pașnice
bat
Pacea... N-am spus încă nimic și aș vrea
Să vorbesc despre oameni și flori, despre ce vise
și am visat

Despre epocă și luptele ei, despre patria și dra-
gostea mea.

Uneori, am presimțirile puiului lebedei
Ieșit prin clocele de sub arpa raței,
Laolaltă cu măcătoari... Deocamdată, se vede
Că am gîtul prea lung și o lipsă totală de grație.

Laolaltă cu alții sînt — și chiar mai diformă
Am gît cenușiu, cioc grosolan de gînsac,
Vocea răgușită, cam grotescă în ton și în formă...
Vai, niciodată n-o să pot măcăi dulce: mac, mac.

Dar se trezește în mine ceva, o neliniște vagă,
Ceva care se închiagă în oasele mele și le
întărește.

Ceva dinăuntru care îmi colorează fulgii,
strălucitor, îi desleagă

Ca un felinar care se aprinde înăuntru și crește.

O, prieteni, vor fi surprize... Iar eu
Tremur de dorința emoționată și gravă
Să dau înapoi ce mi s-a dat, cu talgerul greu,
Să înalț un cîntec de iubire, de luptă, de slavă.

TRIMIT SPRE TINE

Oh, trimiți spre tine cîntul sobru
În care tremură tăcutul codru
Sondele și-orașele din vale
Copilăria mea și-acum fierbinte,
Cuvîntul pur ce nu se mai desminte,
Pămîntul brun și spațiile sale.

Trimet spre tine visele și cîntul
De care m-aș înăbuși, păstrîndu-l.
Trimet spre tine raza dulce, clară,
Pe care o îndreaptă inima-mi vibrînd,
S-ajungă pin'la tine prin pămînt,
S-ajungă pin'la tine și să moară,
Născîndu-se mereu a doua oară.

Aurora Cornu

Cu privire la scrierile prozatorilor tineri

Din perspectiva noului

Pentru exemplificările de mai jos,
poate n-am ales cele mai bune
schife. Dacă cititorul se va oste-
ni sîngur și va afla multe alte schi-
fite, mai bine realizate, de un nivel
artistic mai ridicat decît cele la care
ne vom referi noi, aceasta nu va fi
decît în sprînjii spuselor noastre.

Aceasta va dovedi anume că se pot
realiza schife de valoare nu recurgînd
la ciudățenii, ci mergînd la ceea ce
în adevăr exprimă tipicul, tendința
dezvoltării; nu mutînd doar, în vre-
mea noastră, întîmplări de altădată
lustruite de circumstanță — ci desco-
perînd conflictele specifice vremii pe
care o trăim, construirei socialismului;
nu forțînd cursul firesc al proceselor
care se petrec în conștiințele oame-
nilor — ci urmîrîndu-le în adîncime,
în complexul de relații care le deter-
mină o anume rezolvare.

Așa dar, vom analiza în puține cu-
vinte schifele „Unul, la fel ca ceilalți”
de Nicolae Țic („Flacăra”, 23/79, 1
dec. 1955), „Pragul” de Ștefan
Luca („Flacăra” 9/58, 1 mai 1955),
pe care — chiar dacă ele au și slă-
biciuni — le socotim grăitoare pentru
ilustrarea a ceea ce noi socotim orien-
tarea justă în construirea schifelor.

Fără a renunța la preferința sa pen-
tru întîmplările și caracterele aparte,
Nicolae Țic a mers în schița „Unul,
la fel ca ceilalți”, mai adînc în in-
vestigarea eroului său, tînrul miner
Matei Iuga, nu s-a mai oprit la a
descrie numai senzaționalul exterior al
atitudinilor lui ciudate, ci l-a con-
fruntat continuu cu ceea ce gîndea și
simțea personajul. Și atunci, dincolo
de nepăsarea, cinismul, severitatea
sub care e cunoscut de toți — și ac-
ceptat de toți — Matei apare clar un
om ca toți oamenii, cu pasiuni vii, cu
calități ori slăbiciuni, pe care însă
o anumită sfruntare tinerească îl împ-
pinge spre păcatul grozavirii.

Am zice aproape că descoperim, în
modul cum e zugrăvit acest personaj,
un fel de autentică a lui Nicolae
Țic, față de o anumită modalitate a
scrierilor sale. El confruntă continuu
eroul din poză cu dimensiunile sale
normale, ale omului de treabă, munc-
citor, iscusit, timid chiar — dar care
fîncează să-și ascundă timiditatea și
adeseori neapreciererea sub aer de
superioritate și atotștiință, de care el
cîntă, Matei Iuga, e conștient și
nemulțumit.

Privit din afară de către tovarășii
săi de brigadă, Matei Iuga e un om
„ciudat”, are idei și apucături strani-
lucru firești, lui i se par a-i slîbiri
din prestigiul de șef de brigadă — și
atunci preferă poza, bravada. Ciudă-
tenia lui e numai o aparență — lucru
care se vedește îndată ce autorul a
căutat să ajungă la sufletul eroului.
Subiectul schiței urmărește fărîmița
armurii de grozăveală în care-l
place eroului să se învaluiască. Toate
i-au mers lui Matei, pînă cînd în bri-
gada lui a fost repartizată Silvia,
pe care înțil a refuzat-o, apoi a pri-
mit-o. Dar a început să-i facă zile
friepe utilizînd tot cortegiul de „gro-
zăveală” obișnuită, pînă cînd n-a mai
putut și a trebuit să revină la ceea ce
era el a adevărat, la dimensiunea
proprie.

Subliniem din nou faptul că autorul
a mers aici pe cea mai autentică
linie a preferințelor sale, pentru ome-
ni care nu se comportă în chip
obișnuit și nici n-au atitudinile comune,
dar în centrul schiței a stat cu cla-
ritate noul, care-l caracterizează din
plin pe Matei Iuga, și anume, trium-
ful continuu al umanității calde, pa-
sionate, dorința sa vie de a fi — pe
merit — în primele rînduri, de a se
instrui, de a birui obstacole, de a trăi
în colectiv. Nu vom insista asupra
facilităților în rezolvarea unor situa-
ții, nici asupra faptului că autorul n-a
tras toate consecințele pentru schiță,
din prea izbitorul paralelism între ca-
racterul Silviei și al lui Matei, între
felul lor de a fi. Ceea ce ni se pare
important, e că în acest om, care se
vrea altfel, deosebit, original, deasu-
per tuturor — autorul a știut să des-
coperă pe omul nou, — la fel cu cei-
lalți oameni noi și buni, trăind din
plin viața. Și aceasta a realizat-o
fără să sacrifice nimic din ceea ce
constituie personalitatea sa, dimpo-
trivă, punînd în valoare modul pro-
priu de a alege oamenii și situațiile
din realitate.

Schița „Pragul” o socotim reușită
în legătură cu aceleași aspecte ale cons-
trucției schiței, discutate anterior. În
primul rînd, în urmărirea modului
specific cum se rezolvă azi conflicte

și probleme care s-au pus și în trecut
oamenilor; în al doilea rînd pentru
modul cum o justă plasare (nu nu-
mai o simplă mutare) a acestor con-
te-fite și probleme, în condițiile vieții
noi, contribuie la rezolvarea veridică
a proceselor de transformare pe care
le străbată anumiți eroi.

În schiță este vorba despre un pre-
ședinte de gospodărie colectivă, în
sufletul căruia spiritul de mic proprie-
tar nu numai că n-a dispărut, dar a
prins adîncime, s-a întărit, într-o
formă nouă: el ajunge să considere gos-
podăria un fel de avere personală de
a cărei grijă se socotește singur răs-
punzător, pe care o iubește, dar nu
cu dragostea unui om al socialismu-
lui, ci cu dragostea aceluia care, de
la gospodărie a trei pogoane, a
ajuns să se vadă gospodărirînd trei
sute. De aici lipsa de perspectivă
asupra dezvoltării viitoare a colecti-
vei, goana după realizarea unor cifre
mari — încasări, bani, zile muncă, —
fără preocuparea de a vedea dacă
succesul zgornote de azi nu va avea
drept consecință o stagnare, o rami-
nere în urmă mine.

Nu mai poate fi vorba aici de o
simplă mutare a unui conflict dintr-o
epocă în alta, ci e vorba de urmări-
rea unui proces specific, a felului
cum anumite trăsături vechi se mani-
festă în forme noi, în cadrul unor
noi condiții sociale.

De aici și adîncimea dramei, a fră-
mîntărilor lui Marian Toader, eroul
schifei, care ajunge să intuiască, să-și
dea seama, că în activitatea lui,
deocamdată apreciată ca avînd rezul-
tate pozitive — ceva ce nu aparține
noului, ceva e în neregulă. Existența
trăsăturilor vechi a mentalității
moștenite de la vechea orînduire, cu
cea nouă a socialismului, în conștiința
eroului, dă naștere unei cioc-
niri intense, în care și una și alta
se înfruntă reciproc, se modifică re-
ciproc. Rămășițele mentalității lui
Marian, de mic proprietar, nu se ma-
nifestă în legătură cu propria gos-
podărie, acea înflăcă în folosința in-
dividuală, ci aceluia în însuși modul
cum el concepe activitatea sa de om
al socialismului. Dar noul vieții că-
reia el s-a atașat cu convingere, e
mai tare, și Marian înfrînge ceea ce
e înăuntru, el trece în chip conștient
„pragul” de care se mai împ-
pedică. Explicarea acestui proces de
despădureare conștientă și definitivă
de ceea ce-l mai ținea legat de trecut,
este bogat redată în schiță (deși pe
un interval de pagini restrîns) —
pentru că autorul se referă concret
la fapte, îl confruntă pe Marian cu
alți membri ai gospodăriei, cu acti-
viști, cu conducători ai altor gos-
podării.

Și nu spațiul acordat de autor
acestor fapte, nici mulțimea lor nu
determină în primul rînd transformarea
lui Marian, ci caracterul lor nou,
specific epocii noastre, acesta e hotă-
rîtor pentru triumful elementelor so-
cialismului în conștiința personajului.
Relese că tocmai situația foarte
precisă și concretă într-un anumit mo-
ment istoric, luarea în considerare a
relațiilor noi în interiorul cărora se
manifestă conflictul vechi, urmărit
de autor, confruntarea acestui con-
flict cu noile realități, au constituit
factorul esențial care a dat veridici-
tate procesului psihologic străbătut de
eroul schiței.

Încheiem aici discuția privind alegerea
și plasarea subiectelor, a eroulor,
a proceselor lor, în ansamblul de

PUNCTE DE VEDERE

APRECIEREA DE VALOARE IN CRITICA LUI IBRAILEANU *

opera sa nu numai ca transmite sentimen-...
opera sa nu numai ca transmite sentimen-

vedea ca marile adevăruri sînt simple, marea literatură e aproape de viață, o reproducie. E plictisit, obosit de „literatură”, respinge tot ce e ostentativ artistic. Dacă o carte conține multă „viață simplă, banală”, cartea aceea îi place. N-a obosit să sublinieze că „stilul” aduce după sine „un deficit de viață”, de adevăr. Stilul „image” îl obosea, mai ales în materie de critică. Uneori, demonstrativ, dicta câte un articol ce trebuia să apară în revistă, lui Sevastos. Când Topircanu, făcînd corectura, descoperă greșeli de stil în articolele lui Ibrăileanu, și îl îndemna să fie mai atent, acesta izbucnea, cerea să fie lăsat în pace. „Voi, stilisti!, fiindcă n-aveți nimic în cap, vă ocupați numai de formă. Eu... cuget, urmăresc ideea, — care-i totul!”

Niciodată Ibrăileanu nu cade în păcatul afectării așa de obișnuit la criticii literari. Are oroare de stilul „spălat”, de falsa distincție. Unii văd aici o lipsă de finețe. Lovinescu nu pierde niciodată din vedere „banalitatea de expresie” a lui Ibrăileanu. „N-are stil”, spune ori de câte ori găsește prilejul, defect care l-ar im- plina automat din sfera criticii. Pentru Lovinescu originalitatea de gin- dire n-are nici un preț, totul e „ex- presia”. „Glasul măgarului nu se abată de la cer”, repetă el cu emfază. Cu toate acestea, ce alt semn de dis- tinctie poate onora pe un critic decît expresia simplă, precisă, naturală? Feiul de a scrie al lui Ibrăileanu avea darul să irite gusturile subțiri ale stilistilor. Criticii nu evita niciodată expresia luată din graiul de toate zi- lele. Dimpotrivă; am zice, para- doxal, că „o caută”. Un personaj odios este privit de autor cu indul- gență. Lui Ibrăileanu aceasta i se pare „prea mult”. Personajului în discuție, reabilitat „și se face prea mare onoare”. Nu-i place „atît de mult” acestui scriitor față de personajul anti- pativ. Chipul acesta de a trata pe eroi prea aduce „a realism englez” și e o dovadă de „sentimentalitate”. Maupassant ar fi procedat altfel, ar fi fost „ispitit” să ridiculizeze eroul, nu să-l reabiliteze cu simpatie. Nu e bine ca scriitorul să procedeze cu atîta „bunătate”, încălcînd orice cri- teriu moral. Nimeni nu trebuie să-și determine pe scriitor, nici un fel de impulsuri sufletești, să se abată de la adevăr, alegînd calea tranzacției. Concepția morală se cuvine, după Ibrăileanu, să fie aplicată cu fermitate.

Detesat în literatură artificialul și un scriitor e declarat antipatic, atunci cînd se simte că oficiază, vrea să facă artă. Criticrile de judecată nu își trag originea dintr-un sistem estetic, ci din cîteva vederi foarte sănă- toase. Un semn sigur că scriitorul urmărește să facă artă, că urmărește „să placă”, e pentru Ibrăileanu abun- danța descrierilor de natură. Nu se teme că reușind aceste descrieri ar putea să treacă drept un om lipsit de gust, din categoria acelor care citesc o carte „în diagonală” sărînd peste descrierile și peste considera- țiile autorului. „In cele mai bune romane și nuleve descrierile e un ba- last”. Care e alt măsura? Criti- cul oieră o sugestie foarte intelli- gentă: într-o bucată scrisă nu tre- buie să fie mai multă descriere decît ar interzice autorul dacă ar povesti prin viu grai. În fond, revenim la aceeași problemă a sentimentului vieții. Pentru Ibrăileanu aceasta era măsura supremă a valorii. Nu-i plă- cea ca percepția vieții într-o operă să fie tulburată de veleitățile artistice ale scriitorului. Pe această linie a autenticității, Ibrăileanu contribuie mult la lărgirea conștiinței estetice a timpului. Ideea de progres în litera- tură nu se materializează în inova- ții, nu se depeartază de esența in- tr- ași a artei, ceea ce a fi oglinda realității. Progresul e posibil cîtă vreme literatura epocii moderne face sforțări de a adînci caracterul real și uman al operei de artă.

A apărut cu aceeași consecvență fondul etic al artei, respingînd „obiectivitatea”, luată în înțelesul de impasibilitate. Un scriitor trebuie să demonstreze ceva, altfel e inutil efortul său. Prima cu rezervă obiectivitatea declarată, de aici precauțiile

cu care a privit literatura lui Liviu Ibrăileanu. Ibrăileanu greșește, dar pa- siunea lui care izvoraște greșeala sa e în sine admirabilă, ca și la Tolstoi, fiind expresia unui superior simț moral. De fapt însă punctul de vedere al lui Ibrăileanu e și se pare și lui a avea valabilitate doar în planul teoretic. Practic, formula a- ceasta s-a tradus cînd a fost cazul, — de foarte puține ori — într-o anu- miată îngustare a receptivității sale critice (am analizat mai pe larg pro- blema aceasta, atînsă acum în tre- cut, într-un articol mai vechi, „Su- gesiile privind receptivitatea critici- lui”).

Preluind metoda critică a lui Ibrăileanu și valorificînd ceea ce are bun, critica marxistă operează în analiza literară cu criteriul științific so- lide, subliniind cu mai multă putere forța socială a artei și valoarea ei moral-educativă.

Probleme actuale ale prozei

De vorbă cu MARIN PREDĂ

(Urmare din pag. 1-a)

demnuri; în conferințe, în paginile de sa- tiră, la aniversări, la comemorări, la centenare. Vrei să citești Tolstoi; vei găsi o prefață care te va strivi cu exemplul cunoașterii vieții de către marele scriitor. Deschizi Caragiale; vei găsi un reproș că nu-i urmezi pilda. Vrei să citești Eminescu; vei găsi un avertisment. Am văzut în- tro-biserica o inscripție sub un Cristo- fos plin de sînge: „El și-a dat viața pentru tine! Tu ce-ai făcut?” Pentru ce această insistență bisericească a unor critici în modul cum sînt tratate problemele noastre specifice? Inchipu- ți-vă cum ar fi primit un activist de partid dacă în timpul unei campanii agricole, să zicem în toată secerșul, ar cutreiera miriștile și ar spune mereu jăranilor: „Tovarăși, nu mi- place cum strîngeți voi roșca! Jăra- nii din 1907 știu s-o strîngă mai bine!”

Departate de mine ideea că toate aceste prejudecăți și deficiențe pot fi considerate drept obstacole esențiale în calea cunoașterii vieții de către scriitorul care-și iubeste cu patimă meseria. Dar să nu se uite că el nu poate fi neinfluențat de situația grea a frontului literar și că, la urma urmei, greutățile contraforț săi, erorile lor încurajate, abaterile lor de la principiile noastre partinice, — ne îndreptate la timp — i se transmit virid-nevirid.

În legătură cu această influență re- ciprocă: aveți de făcut observații des- pre lucrări de proză apărute recent? Da. M-a interesat între altele pro- blema atît de mult discutată de personajele sale. În afară de punctul de vedere fărănesc față de boeri (Za- harla Stancu „Desculți”, violent și răzburător), aș vrea să remarc lipsa de respect cu care Petru Dumitriu pă- trunde prin vechile case boieresti, ofe- rindu-ne tablouri realiste, spre de- sechire de o întreagă literatură dintre cele două războaie în care dacă nu se descopere boierii cine știe ce viriluri, în orice caz nu se intra în casele lor fără să se folosească in- dulgerea președintelui plicioare de la intrare. Tabloul realizat în „Davidla” (salonul de primire) se așează la rînd cu cele mai reușite din literatura no- stră pe această temă. (N. Filimon, Ma- tilda Caragiale, etc.) O puternică im- presie m-a produs povestirea „Sa- lata”, din aceeași „Cronică de fami- lie”. Atmosfera realizată aici de scri- torul, prin unitatea impresiei (unite- ată de greu de obținut în artă) dă acestei povestiri dimensiuni de ca- poveră. Fieindcă Petru Dumitriu are bunul obicei de a scrie despre con- frații săi (eu m-am bucurat de două

ori de această atenție), folosesc pri- lejul să mai fac în continuare cîteva observații, de astă dată critice. Apro- pos de unitatea impresiei. În unele lucrări ale sale, această unitate nu se obține deloc. După părerea mea această lucrare și hotărîtor pentru reușita unei lucrări. Analiza poate descoperi în unele lucrări ale sale un univers arbitrar în care atît atmosfera cit și sentimentele și faptele descrise nu au decît valoare parțială. Scenele care deschid acțiunea din „Vinătoa- rea de lup”, strică unitatea impresiei, deși sînt cele mai reușite. Lipsește ceva esențial în toată lucrarea, lipsește eroul în jurul căruia este adunată at- mosfera din paginile de deschidere, atmosferă care domină apoi tot tim- pul, dar fără acel erou. În alte nu- vele acest cursur ia forme mai subtile și mai puțin grave. Petru Dumitriu și ascunde cu dibăcie, nu vrea, probabil, să dea plep cu el în această fază a creației sale, cursul totuși îl urmă- rește într-o formă sau alta. Problema aceasta a modului cum se obține uni- tatea impresiei într-o operă mă pre- ocupă, și firește reușitele colegilor mei imi sînt folositoare. În această ordine de idei Davidla, Bijuterii de familie și Salata le consider realizări în care problema care mă interesează este soluționată cu succes.

Ați putea face vreo observație și în legătură cu creația proprie? De pildă o paralelă între Moromete și Ilie Barbu? Aș putea, dar prefer să răspund la altă întrebare. Ce părere aveți despre articolele critice scrise cu privire la „Morome- ții”? Alții întrebare. În ce măsură „Moromeții” e un roman de actualitate? Și dacă puteți să ne spuneți ceva despre caracterul modern al acestui roman? Despre toate acestea am păreri subiective. Cred că orice scriitor sau artist se va recunoaște total sau în parte în următorul pasaj pe care vi-l reproduc din „Ana Karenina”, cu- noscută scenă în care pictorul Mihail primete vizitatori în atelierul său: „În adîncul sufletului său Mihailov avea o singură părere despre pinza lui, care se afla acum pe sevel și anume că nimeni nu mai pictase pînă atunci un astfel de tablou. Nu-și în- chipuia că tabloul lui era mai bun decît operele lui Rafael, dar știa un lucru și anume: că ceea ce voia să dea acestei povestiri dimensiuni de ca- poveră. Fieindcă Petru Dumitriu are bunul obicei de a scrie despre con- frații săi (eu m-am bucurat de două

să-l picteze. Totuși, părerile oamenilor oricare ar fi fost ele (sublinierea mea) aveau pentru el o mare impor- tanță și-l tulburau pînă în fundul in- timii. Îl tulbură profund orice obser- vație, oricît de neînsemnată... Atri- buia todeauna criticilor săi o adînci- cime de înțelegere (a operei sale, n.) mai mare decît aceea pe care o avea el însuși. Aștepta todeauna de la ei ceva ce nici el nu vedea în pin- za lui”. Și apoi, după ce critica și-a spus cuvîntul: „...Artistul vedea lip- suri care-i săreau în ochi... Dar... în- cepu să-și privească opera numai din punctul său de vedere și se încredin- ță că ea e terminată și are valoarea. Avea nevoie de această stare de spi- rit... de altfel numai în starea asta de spirit putea lucra.”

Aș vrea doar să adaug că la o nouă ediție voi îmbunătăți „Moromeții” din punctul de vedere al violenței ver- bale. Nu era nevoie de atîtea argu- mente, ca să fiu convins de necesita- tea artistică și mai ales educativă a unor asemenea îmbunătățiri. Ce proiecte de viitor aveți? Am avut multe proiecte de viitor pe care nu le-am realizat în schimb am realizat ceea ce nu proiectasem (de pildă „Ana Roșculeț”, „Desfășurarea” și recent „Ferestre întunecate”), o po- veslire de vreo optzeci de pagini, pe care am predat-o spre publicare, în general voi scrie despre jăranii, din trecut și prezent.

Cum credeți că ar trebui pregătit Congresul scriitorilor din R.P.R.? Cum ar trebui să desfășoare „Gazeta Lite- rară” o dezbateră rodnică asupra pro- blemei prozei? Cred că principalele probleme au fost formulate în raportul C.C. (între de tovarășul Gh. Gheorghiu-Du- Toamal al II-lea al Partidului nostru, Tocmai, Congresul scriitorilor ar tre- bui pregătit prin dezbateri rodnice asupra acestor probleme. Discuții rodnice se obțin numai la obiect. Dacă vrem să dezbaterăm problemele prozei, trebuie să ne referim la lucrări de proză și la modul cum sînt ele jude- cate de către critica literară. (Inter- venția criticilor literari ar părea deci inevitabilă; cu altă mal mult cu cit în ultima vreme au apărut numeroase studii și articole interesante despre problemele literaturii).

Reclamația usturătoare la adresa criticilor se termină astfel cu o con- solare, fie ea între paranteze. De aceea, sînt gata să mulțumesc încă odată, și pe această cale, scriitorului Marin Predă, pentru observațiile pe care le-a transmis.

S. Damlan

IN CIPRU..

In Cipru cresc lămii și portocali, Dar și o plantă tainică, de seră, Pe care grădinarii-occidentali O-aduc din depărtata Anglieră. E un arbust cu ramuri de oje! Și fructul amarului, cu miez de sînge — Și zice-se că dacă muști din el, Iți mai rămîn doar ochii, pentru-a plînge. Au mai sădit acest ciudat arbust Și-n alte țări din lume, grădinarii — Dar cînd l-au dat noroadele de gust, L-au zmulș și l-au zvîrlit peste frunțarii. Și-acum azi, nerecunoscătorii, Vor pămîntului însulei să curme Arbustul rodnic, ale cărui flori Și fructe au lăsat atîtea urme. Vitejii grădinarii s-au miniat, Și doritorii arbustul să-l păzească Pe gînduri multă vreme n-au mai stat: Cu sînge început-au să-l stropescă. Dar print-o taină-a firii, nu știu cum, Arbustul — puteziti la rădăcină, — Dar cînd n-afîrîp-n Cipru nădădum, Pe semne, grădinarii sînt de vină..

Petre Solomon

Mă aduc aminte și azi, după mai bine de douăzeci de ani, de acele zile din miez de toamnă cînd porumbiștii foiau de trosnete și glasuri, iar știuleții aurii smulși din cămășa lor mătăsoasă, zburau printre frunzele arămii îndoită aseme- nea unor brațe de șlefnică bătrînești, către grămezile holărite di- nainte din loc în loc.

În asemenea zile de osebă fră- mîntare, noi copiii mă răsărîni aveam din todeauna rîndulul îndeleptecării de a sta pe aproape cu vitele în cite o pîraogă, ori vreo miriște neogor- ărită, gata să le abatem degrabă cînd se umpleau carole. Cînd se nimersea în vremea culcusului zile frumoase, căldicele, atunci hărmașia noastră din pîraogă acoperea pe cea din porumbiști și toată treaba se potri- vea mai veselă și mai ușoară și pen- tru noi și pentru ceilalți. Citeodată însă, deasupra, cit puteai cuprinde cu ochii, se îndesau nori negri, mî- noșți, care pufneau peste cîmpuri o burniță mărunțică, ce învăluia omul și vita din toate părțile, pătrunzînd pînă la os.

În minte că într-o toamnă tot porumbul din țarinile ce împrejmuiau satul s-a cules pe o vreme ca aceasta și imi părea atunci că întreg glodul de pe holde s-a adunat pe încălțările oamenilor și pe roțile carului. Pînă și sufletele oamenilor imi păreau minjite cu el, alt de întunecat erau toți în toamna aceea. Și tocmai în zilele acelei toamne urite, mi s-a nă- zărit într-un gînd ce nu mi-a fost dar să-l văd împlinit decît acum, după douăzeci de ani. Stăteam ca de obicei cu mai mult copii în coliba noastră de tui și așteptam să se coacă porumbii așezăți toată pe jar. Afară, dincolo de snopii ce ne adă- posteau, cernea fără semn de înca- ătre aceași burniță deasă ca o pî- clă. Vitele date în grija noastră pă- șeau tăcute pe aproape; în tot îm- prejurul nu se auzeau decît trosne- tele infundate ale cocenilor storciți sub copitele lor, și, la răstîmpuri, cite-o sudală abia deslușită din spre porumbiști. Între noi nu vorbea ni- menii. Fiecare se îmgingurase între gîndurile lui, doar ochii și se des- lipseau de pe porumbii culcați pe jar. Cînd și cînd o mină întorcea unul după altul porumbii, făcînd să se

ajungă pe la nări miros plăcut de lapte dat în foc. Eu stam chircit între doi tovarăși de seama mea și cugetam la seara dinainte, cînd mama s-a culcat ne- mîncată. Avea miștile umflute de la miile de porumbi dezghețaiți în hol- dele cele lungi ale vecinilor înstă- riți. Prin somn am auzit-o plîngînd de trudă. La palmele cele umflte și la plînsul cel trîdnic mă gîndeam cu îndărătnicie în ziua aceea, tulpat de vitregia vremii în coliba de tui. Un gînd cum nu-și știam perche, un vis de copil ticlucit cu ochii deschiși mi s-a năzărit atunci. O mașină în care s-o născocesc eu și care să aibă o mulțime de brațe: unele să apuce știuleții, să-i dezghețaiți și să-i arunce chiar în saci pregătiți anume, iar altele cu seceri mari, ascuțite, să- tăie cocenii și să-i lege snopii. Sus, pe mașina aceasta, mi-o închipuiau pe mama îmbrăcată curat și țînd în mîini niște frîne cu care circea mașina prin locurile de trebuintă. Atît de minutat mi s-a părut mie gîndul ce mi-a venit, încît m-am uitat cu teamă la tovarășii mei, nu cumva să-mi simtă zbuciumul lăun- ter și să-mi dea prin cap în vremurile acelea, că acest vis al meu de po- veste, l-oi vedea împlinit la o altă vîrstă a vieții mele și în altfel de vremuri decît cele trăite în coliba de tui.

„În toamna anului 1955, după mai bine de douăzeci de ani de la cele povestite, mă găzduiesc ca maestru sudor la uzinele de batoze Tudor Vla- dimirescu” din București, cînd, pen- tru prima dată, un fapt petrecut ac- vea mi-a adus din nou în gînduri, visul meu din anii copilăriei.

La o consfătuire cu unii oameni din uzină, în birourile direcțiunii, in- ginerul se așternut pe masă în fa- ța noastră desenele unei mașini minunate de cules porumb. Erau multii acolo în împrejurarea aceea, dar eu eram singurul, credeam, că- ruia mașina i s-a dezvoltat ca o ve- che cunoștință.

Mașina din visul copilăriei

astfel croită, încît făcea ca întreaga înfățișare a feții să-i apară deose- bit de prietenoasă. A luat în mîna ultima mapă, cea cu desene de an- samblu, și după ce și-a purtat cităvea vreme ochii prin ea, ne-a spus cu un glas liniștit și firesc: — O facem! O facem, tovarăși! De mult mă tîd gîndeam: oare vom a- jungea să facem și noi vreedată o ma- șină ca aceasta? Și după cite văd, iată că am ajuns. O facem, tovarăși! Chiar de mine eu și cu tovarășii mei, Vasile, sîntem gata să începem lucrul la prototipul mașinii.

După aceste vorbe, de alături se ridică un om ca de vreo patruzeci de ani, cu chipul serios, dovîdnind o mare sfînicie în vorbe și în miș- cări. — O facem, cum să n-o facem, în- țări și el dînd din cap a încuviințare, după care s-a așezat la loc, ca și cînd pentru el socoteala era termi- nată și nu mai prezenta nici un fel de greutate.

Primul era Tache Constantin, al do- lea, cel zgribit la vorbă, Vlăsceanu Va- silie. Pînă seara înfrunză s-au purtat e- nunciul vorbele pe seama mașinii celei noi și, de cîet aflam mai bine ros- turile, de aceea ne era mai drag, mai apropiată. Nu mi-a părut rău că visul meu din anii de demult nu a rămas slinger și că nu mi-a fost dat mie cel dintîi să-l înfăptuiesc. Am văzut cu ochii mei, din vrafu- l de desene cu inscripții rușesti, că el se născuse mai demult și crescuse plin de minunăție pe stepele cele fără margini ale țării sovietice, înfăptuit de oameni care ne sînt prieteni și exemplu.

Dacă am aflat noi cum stă treaba, și că cel dintîi în țară sîntem hără- zii a împlini o mașină ca aceasta, apoi am căutat să nu dăm cîntec pe rușine. Se apropiu zilele cule- sului de porumb și nu puteam pierde vremea cînd fierbea în noi dorința

de a cerca țării și incușina mașinii în atelierul cel nou, înfrînat cit le-ai șterge la ochi, într-un colț din hala batozelor, alături de Tache și Vlăsceanu au mai venit și alții, îm- pinși de dragul de a lucra la comi- șină. Și ar fi venit poate cu sutele

la astfel de ocazii. Ba nici măcar cuvîntări nu s-au înțeles. Doar într-o parte, un grup de ingineri și de con- ductori de-ați fabricii stăteau de vorbă, iar la mijlocul atelierului vreo șapte-opt oameni se frîmtau cu niște fier cornier. Erau și Tache și Vlăsceanu între aceștia din urmă și mai erau comușișii Parghel Vasile și Gheorghisor Georgehe, apoi matri- terii utemiști Cristea Ioan cu Gavriță Petre și alții încă. Oamenii bine cu- noscuți, cu locuri nestirbite între frunțarii fabricii.

S-au răsfărat apoi inginerii, au de- scăpat planuri pe o masă cu miros proaspăt de Brad, și-a fîntins Tache cornierile la măsuri potrivite, iar Parghel a aprins vesel de la țigară flacăra aparatului de sudură. Așa s-a pornit lucrul atunci la mașina cea nouă. ...Au trecut ună cite ună zilele lui septembrie, lăsînd în urmă străie arămii peste porumbiștile cele în- tîse din Bărgan. Pe aiele din uzină s-a așternut covor de frunze a- dormite, rugini, în vreme ce în sec- ții se încheau ultimele socotele ale cîntecului.

În atelierul mărunțel din colțul ha- led de batoze, mașina cea nouă nu și-a descoperit încă fața decît în parte, arătînd ca un pui care și-a scos numai capul și picioarele din găoace. Cit desupra oameni și-au schimbat parca și ei înfățișarea. Ta- che nu mai scootea o vorbă, Vlăscea- nu bombănea acum cit era ziua de mare, iar Parghel și pierduse și el zîmbetul.

I-am găsit în citeva seri strîșni în jurul micului foc de forjă din ate- lier, la care își înroșeau de obicei piesele ce se cereau îndoită după plan. Vlăsceanu sprînjinea roată pe lingă jăratie citeva feți de pine să se prăjească. M-am așezat alături, cu gînd să-l întreb cite ceva despre ma- șină, dar se vedeau atît de adînciți să asculte pe unul din ei povestind

TACHE CONSTANTIN Desen de MEDI DINU

dacă micul atelier i-ar fi putut cu- prinde pe toți.

Întro-dimineață limpede de în- ceput de toamnă, din șvoana ce se pornise prin secții am înțeles că în colțul cu pricina din hala cea mare se dă semn de pornire. Și, ca cum se aveam menirea să stau într-ajutor cu scoulele de trebuintă, mi-am făcut drum degrabă în partea aceea. Nu mi-a părut rău că m-am dus, cu toate că la început cele văzute mă cam răchicia la inimă. Nici cu steaguri în atelier, nici lozinci, cum se obișnuia

Lucrul cel mai important

Soarele, spânzurat undeva la mijlocul drumului între prinz și cina, improșcă pământul cu suflă dogortoare de foc, care pătrund până și prin giuga de frunziș sărăcit de vreme a marelui măr sălbatc...

Te cu care v-am așteptat noi — continuă să le vorbească Kasporu, din inimă — atunci dați-vă jos din autobuz și simțiți-vă ca la voi acasă!

Din nou izbucnesc niște urale teribile, la care participă și cei bătrâni, cu toate că ei nu știu nimic despre toate cele fuseseră puse la cale.

În aceeași clipă, Denes, care avușese prezența de spirit și observase artiștii în timpul scurtei cuvântări, se întoarce, la de la cineva buchetul de trandafiri pregătiți dinainte și-l întinde unei artiste cu nasul mic și căr.

— Dragii și iubii mei tovarășii — zice el, ducându-și minile la piept în dreptul inimii. — Vă mulțumesc din suflet pentru amabilitatea voastră, dar s-a întâmplat probabil o neînțelegere, noi trebuie să mergem la Dombfalva.

— La Dombfalva? sare indignat Mihai Kasporu. Atunci s-a întâmplat într-adevăr o incurcătură, fiindcă și cel din Dombfalva au venit încoace ca să vadă spectacolul.

După toate cele plănuite dinainte, acum ar fi rîndul lui Pali Szarka, care ar trebui să confirme, pentru a îndepărta orice bănuială, prezența celor din Dombfalva. Dar niciăieri nu se văd urechile lui bleși, de prepelicar.

— Și eu sint din Dombfalva! — răspunde el în locul lui Szarka Pali, lovindu-se cu pumnii în piept pentru mai multă autenticitate. — Eu am adus tineretul de acolo și acum sintem a doua oară cu toții aici.

— Hai, zi odată, ce tot clipești alina — îl împinge grăbit Vida, după ce a așezat receptorul la loc în jurcă. — El... cum să-ți spun... adică... e de Pînă alci a mers cum a mers, căci totul nu e decât fantezie devedat.

— Dar de-acum încolo, dacăți spune mai departe cum stau lucrurile e lată rău. Așa că, vrînd nevrînd, trebuie să calce puțin alături cu cărarea adevărului.

— E de rău — repetă el, clătînd din cap. Autobuzul s-a stricat și artiștii... adică... s-au întors acasă cu un camion. Asta este și răsfașul ușurat.

— Apoi, dacă așa stau lucrurile, l-ați primit frumos, cel puțin? — Fiți fără griji! Flori, urale... Lampli Vedres a sunat din goarnă...

— Cum? Băiatul meu? — se sperie președintele. — Sigur că da, doar ai fost și dormeata acolo, tovarășe Szabo.

— Numai din clipa cînd au început cu câteva zile în urmă a săpurt în toate zărele o știră de două rînduri: „Acțiunea N. de la Teatrul de Stat din orașul X a fost distinsă cu Ordinul Muncii Clasa I pentru interpretarea rolului Irinei din piesa „Treii surori“ de Anton Pavlovici Cehov“.

Știrea m-a bucurat foarte mult. Pe acțiunea N. o cunoșteam cu cinci ani în urmă, cînd fusese invitat de teatrul din orașul X să asist la premiera unei piese originale. Mă dusesem cu plăcere, mai cu seamă că speram să-l întîlnesc la premieră și pe bunul meu prieten și coleg de breasla, pe Titus Popovici. Orașul X e un oraș mic, tipic ardelenesc, un centru octogonal în care se varsă toate străzile și unde sint adunate ca într-o sedintă toate instituțiile. Aici se află și clădirea teatrului.

Piesa a avut succes: eroiul principal al dramei, interpretat de amorozeul D. a primit două buchete de flori: unul organizat de el și celălalt, care a produs senzația serii, nu se știe de la cine. În zadar am încercat să mă retrag după spectacol, invocînd fel și fel de motive: am fost silsit să particip la banchet. Banchetul a reușit la fel de bine ca și spectacolul: nu s-a îmbătat nimeni, s-a toastat în cinstea actorilor, în cinstea regiștilor și, bineînțeles, în cinstea autorului.

Cînd s-a gîlțit ultima sticlă de vin au săpurt zărele. Pe Popovici nu-l mai pot găsi în oraș. La ora aceea, la hotel n-avea nici un roșu să mă duc, mai ales că intenționam să părăsesc orașul a doua zi. Deaceia am acceptat invitația unui actor să petrec restul timpului pînă la ora dejunului, acasă la el.

Toate acestea îl convin de minune și lui Miklos Vida, care — la rîndul său — l-ar veni tare greu să părăsească satul duminică după-amiază.

Răbdarea lui Vedres și pe sfîrșite. Cum stau așa, unul lângă altul, îl trage ușurel un cot între coaste prietenului său!

— Ascultă, mă! Ce dracu s-o fi întimplat? — Habar n-am! — Ar trebui să știm cum stăm. Hai la telefon!

Cu multă greutate, își croiesc loc prin sala care ferbe de nerăbdare. Telefonista le dă în cîteva clipe legătura cu teatrul. Cu toate că nimeresc peste un om foarte greu de cap, izbucnesc totuși să afle că artiștii au plecat imediat după prînz, într-un autobuz mare, roșu.

— Eu zic să luăm la rînd salele de pe șosea, să vedem pe unde au trecut și în jurul său. — Dar de primă dată sint informații că într-adevăr au văzut trecînd încă de mult o asemenea mașină roșie. În sfîrșit, bine că i-au găsit urma. Din sîră următor li se răspunde același lucru.

— Acum urmează Halmosul la rînd! — La lasă-mă să vorbesc eu cu ăștia — întinde mina după receptor tovarășul Vedres. Cum aude glasul omului de serviciu, îl întreabă dacă nu cumva i-a văzut pe artiști.

— Toată lumea li se vede chiar acum, — îl răspunde vocea, plină de reproșuri. Mai bine zis, toată lumea, afară de cei pe care-i împiedică serviciul.

— Cum? Unde? — Păi la cîminul cultural! — Da? exclamă uimit președintele și scrîpîndu-și mustața căruntă, a-runcă cu coada ochiului o privire neliniștită către Vida. Apoi, lipindu-și cît mai bine receptorul de ureche, strigă minios: — Vorbește mai încet, omule, că-mi spargi timpanul. Și mai încet! Așa, acum e bine!

Nemișcat, ascultă șoaptele care se îngrămădesc pe fir unele peste altele. De atîtea „laude“ cît li e dat să audă, simte cum se roșește la față și încep să-i scapere ochii.

— Hai, zi odată, ce tot clipești alina — îl împinge grăbit Vida, după ce a așezat receptorul la loc în jurcă. — El... cum să-ți spun... adică... e de Pînă alci a mers cum a mers, căci totul nu e decât fantezie devedat.

— Dar de-acum încolo, dacăți spune mai departe cum stau lucrurile e lată rău. Așa că, vrînd nevrînd, trebuie să calce puțin alături cu cărarea adevărului.

— E de rău — repetă el, clătînd din cap. Autobuzul s-a stricat și artiștii... adică... s-au întors acasă cu un camion. Asta este și răsfașul ușurat.

— Apoi, dacă așa stau lucrurile, l-ați primit frumos, cel puțin? — Fiți fără griji! Flori, urale... Lampli Vedres a sunat din goarnă...

— Cum? Băiatul meu? — se sperie președintele. — Sigur că da, doar ai fost și dormeata acolo, tovarășe Szabo.

— Numai din clipa cînd au început cu câteva zile în urmă a săpurt în toate zărele o știră de două rînduri: „Acțiunea N. de la Teatrul de Stat din orașul X a fost distinsă cu Ordinul Muncii Clasa I pentru interpretarea rolului Irinei din piesa „Treii surori“ de Anton Pavlovici Cehov“.

pe artiști — îl întrerupe, agitat, tovarășul Vedres. Tine alți de mla la cîntarea artiștilor nevinovați, încît preferă să se mai încure puțin în desigurul minciunilor, decît s-o vadă terfelită, pe nedrept, în noroi. — Știi tu, ce oameni cumsecade sint ăia? Chiar adineauri, îmi spunea telefonistul, că voiau să-și continue drumul pe jos, mai departe, dar n-au mai putut pentru că unii dintre ei fuseseră răniți.

Și în timp ce Vida se consolează — de, dacă au fost răniți, e altceva, o să se vindece ei și-or să vină din nou alți dată — tovarășul Vedres ehamă urgent căruța, căci nu se mai simte în prea mare siguranță la Dombfalva.

Cînd ajunge la Halmos, se întrecase de-a binelea. Pe uliță, se zăresc, ca de obicei, plicuri de oameni care vorbesc liniștit. Doar tineretul nu se vede niciieri. La urechea președintelui sodesse primele cuvinte: — Istvan Teresi zicea că s-o lasă aici pe blonda aceea, să se cînte noaptea. Nu mai ascum vorbă că îngrijirea ei mi-ăș ascum-o eu...

„Vasăzică, lucrurile au decurs în cea mai perfectă ordine“, îl străfulgeră gândul pe președinte. — Cu toate că pînă și urmele autobuzului roșu s-au șters în praful șoselei, la cîminul cultural e încă zară mare; sint fețele și flăcăii satului care s-au obișnuit să danseze după fiecare reprezentație. Ce l-o fi îndemnat pe Kertész, tambalagiu, nu se știe! El e însă acolo, și tambalagiu răsună netencat.

Umbrele negre ale nopții au pus stăpînire peste sat. Denes, care pîzește de la balcon ordinea din sală, este chemat în biroul președintelui. — Acolo, adunați în jurul mesei, stau unul lângă altul, cu un aer rigid și oficial, președintele, secretarul statului, un om palid și mereu tăcut, precum și Donikos Szabo, secretarul organizației de bază a partidului.

— Ehei, Denes, flăcăule — îl ia în primire tovarășul Vedres imediat ce intră — noi o să rugăm frumos comitetul raional U.T.M. să te cum zgîlție un pic! — De ce? — întreabă Denes, întepîndu-se pe picioare. Din cauza emoțiilor, sudorea nu s-a mai uscat de la prînz pe fața-i pistruiată.

— Fîndcă ai făcut ce-ai făcut, împreună cu tov. Kasporu — îl explică președintele. — Dar ce rîu am făcut? Au venit artiștii de la oraș și noi, bucurîndu-ne de oaspeți, i-am primit cum se cuvenea. Ce păcat că nu i-ați văzut jucînd. A fost minunat! Tot satul vorbește numai despre ei. Ce vedeți greșit în asta? Donikos Szabo nu se mai poate stîpîni să nu izbucnească în rîs: — Apoi, dacă așa stau lucrurile, l-ați primit frumos, cel puțin? — Fiți fără griji! Flori, urale... Lampli Vedres a sunat din goarnă...

— Cum? Băiatul meu? — se sperie președintele. — Sigur că da, doar ai fost și dormeata acolo, tovarășe Szabo.

— Numai din clipa cînd au început cu câteva zile în urmă a săpurt în toate zărele o știră de două rînduri: „Acțiunea N. de la Teatrul de Stat din orașul X a fost distinsă cu Ordinul Muncii Clasa I pentru interpretarea rolului Irinei din piesa „Treii surori“ de Anton Pavlovici Cehov“.

Știrea m-a bucurat foarte mult. Pe acțiunea N. o cunoșteam cu cinci ani în urmă, cînd fusese invitat de teatrul din orașul X să asist la premiera unei piese originale. Mă dusesem cu plăcere, mai cu seamă că speram să-l întîlnesc la premieră și pe bunul meu prieten și coleg de breasla, pe Titus Popovici. Orașul X e un oraș mic, tipic ardelenesc, un centru octogonal în care se varsă toate străzile și unde sint adunate ca într-o sedintă toate instituțiile. Aici se află și clădirea teatrului.

Piesa a avut succes: eroiul principal al dramei, interpretat de amorozeul D. a primit două buchete de flori: unul organizat de el și celălalt, care a produs senzația serii, nu se știe de la cine. În zadar am încercat să mă retrag după spectacol, invocînd fel și fel de motive: am fost silsit să particip la banchet. Banchetul a reușit la fel de bine ca și spectacolul: nu s-a îmbătat nimeni, s-a toastat în cinstea actorilor, în cinstea regiștilor și, bineînțeles, în cinstea autorului.

Cînd s-a gîlțit ultima sticlă de vin au săpurt zărele. Pe Popovici nu-l mai pot găsi în oraș. La ora aceea, la hotel n-avea nici un roșu să mă duc, mai ales că intenționam să părăsesc orașul a doua zi. Deaceia am acceptat invitația unui actor să petrec restul timpului pînă la ora dejunului, acasă la el.

— Tot am un copil mic — mi-a spus — așa că nu deranjez la ora asta. Că de dormit ori cum nu se mai poate din cauza lui. Cred că o să devină tot actor... — Tot am un copil mic — mi-a spus — așa că nu deranjez la ora asta. Că de dormit ori cum nu se mai poate din cauza lui. Cred că o să devină tot actor...

— Intra-adevăr, strigăte copiiiul se auzeau încă din stradă. De aceia ne-am dus de-a dreptul în camera lui, unde avea obiceiul să repete. Carrera era mare, mobilată modest dar cu mult gust. Peste tot, pe pereți, erau agățate fotografiile gazdel în diferite roluri: Richard al III-lea, Verjîlin, Nil și altele.

Aici e soția — mi-a arătat gazda o fotografie foarte reușită. În rolul Irinei din „Treii surori“. E rolul ei preferat... — Nu știam că ați prezentat și „Treii surori“... — Nu, piesa nu s-a jucat încă. Din cauza soției. Adică din cauza copilului. Și bucuros că a găsit un subiect despre care înseamnă să-mi povestescă despre succesele nevinovate... — E foarte apreciată. Cred că în curînd o să mai auzi de ea. E drept, aproape de un an e zile-n mai fost pe scenă. Motivul îl știu. E unul obiectiv. Și a mai fost un timp cînd a trebuit să facă o pauză forțată. Acum vreo cinci ani, cînd s-a descotorșit de ea fostul director al companiei „Teatrul Modern“ pentru că a inițiat organizarea sindicatului. A rămas pe drumuri. N-avea unde să se angajeze. A fost chelneriță, femeie de serviciu, dar de îndată ce s-au înființat teatrele de Stat a fost angajată la 12 pe doi. În clipa aceea a intrat nevastă-sa cu o tavă plină cu cești. După prezentările de rigoare, ne-am așezat la masă. Mie mi-a înțins prima ceașcă.

— Păi, mie nu-mi pasă orice s-ar întimpla... sint gata să suport consecințele — își ridică el privirile drept înainte. Dar numai eu știu de cite ori l-am rugat pe tovarășul președinte să aranjeze ceva și pentru noi. Și ce-a făcut? L-a adus o dată pe președintea-torul acela cu cîmele și de-astăieri ori de cite ori am mai încercat să aducem vorba de așa ceva, tov. Kasporu n-e-a sose ochii cu el: „A fost vrăjitorul ăla cu cîmele sau n-a fost? Ei, pentru anul ăsta e destul!“ Pe cînd la Dombfalva, numai în acest an a fost și echipa artistică a metelurgiştilor și niște cîntăreți, iar acum, artiștii, au nimerit și ei... aproape tot acolo! Și toate acestea, de ce? Fîndcă ei se ocupă, se zbat. Tovarășul Vida s-a dus personal la teatru ca să aranjeze...

— Ei și? Asta vă dădea dreptul să vă purtați așa, ca și cum ar fi fost aranjat pentru voi? — Tăcerea coboară din nou pentru cîteva clipe.

Degeaba — izbucnește președintele supărat — de-acum încolo va trebui să merg și eu la teatru, să mă mi-

logesc, chiar și-n genuenchi pentru artiști. Cîntea și onorează noastră ne obligă însă ca să-i cerem... pentru cel din Dombfalva!

— Cum? Tot pentru ei? simte că se neacă Denes. — Desigur. Ce, nu-ți place? Mă mir, căci tu ești doar seful tineretului din Dombfalva, pe care l-ai adus astăzi la noi în sat... — Cum așa? Păi ce, ăia au fost aici? — intervine secretarul statului dezorientat.

— Ce să-i faci, săracul, dacă n-are simțul umorului în schimb, lui Donikos Szabo îi curg lacrimile pe obraji de atîta rîs. — Da, da... așa ne trebuie. O dată mergem și noi la oraș, pentru puțin ajutor cultural, și atunci pentru alții! Denes, care e flăcău isteț, își dă imediat seama că i s-a ivit o porțică de scăpare, și nu vrea s-o scape, cu atît mai mult cu cît și cum îi mai atrîna încă în buzunar luneta de o jumătate de metru. Caută deci s-o deschidă și mai mult, ca să se poată strecura prin ea cu ușurință: — Nu-i nimic, tovarășe Szabo. O să ne zbatem și o să-i aducem pe artiști și-n zăbărit ei. Fîndcă lucrul cel mai important e să ajungă cultura la popor, și-n această privință, fiți liniștit, nu vor întîmpina greutăți nici la Dombfalva.

— Nu-i nimic, tovarășe Szabo. O să ne zbatem și o să-i aducem pe artiști și-n zăbărit ei. Fîndcă lucrul cel mai important e să ajungă cultura la popor, și-n această privință, fiți liniștit, nu vor întîmpina greutăți nici la Dombfalva.

Desen de GREBU

ajutor cultural, și atunci pentru alții! Denes, care e flăcău isteț, își dă imediat seama că i s-a ivit o porțică de scăpare, și nu vrea s-o scape, cu atît mai mult cu cît și cum îi mai atrîna încă în buzunar luneta de o jumătate de metru. Caută deci s-o deschidă și mai mult, ca să se poată strecura prin ea cu ușurință: — Nu-i nimic, tovarășe Szabo. O să ne zbatem și o să-i aducem pe artiști și-n zăbărit ei. Fîndcă lucrul cel mai important e să ajungă cultura la popor, și-n această privință, fiți liniștit, nu vor întîmpina greutăți nici la Dombfalva.

Papp Ferenc în romînește de Katl și Mihnea Fulorescu

RECLAMA

Unor comentatori de peste mări, supărați pe caracterul „propagandistic“ al poeziei noastre noi.

Am îndrăgît o meserie Cu ploastă faimă-n vechea lume... Simbilăi domni, v-o spun pe nume: Eu fac reclamă-n poezie. Mi-e firmă sfînta libertate. În orice caz — o firmă bună. Și n-am nevoie de minciună. Să-mi fac reclamele gustate. Ii chem pe foștii robi în zdrêne, Și îi întreb: „mai înțieți minte?“ Ați! Și ura lor fierbinte Imi toarnă ropot în cadențe. Și iar îi chem, stăpîni-mulțime, Și îi întreb: „a cui e țara?“ Ați! Și-nadată primăvara Zbucnește-n ritmuri și în rime. Și dacă vreau, îi dau cuvîntul Spre pîldă Bistrița. Răspundă: Cam cîți luceferi pe secundă Vor fi să-mi semene pămîntul?! Mai chem, de vreau, cîni șantieri Ori, dacă-mi trebuie, o sută! Și stuful Deltei, care-și mută Curînd „sinteza“ pe artere; Chem de prin parcuri trandafirii, Teatre chem și monumente, Și chem din visele prezente Mărețul ev al împlînirii... Și-n versu-mi toate-și spun secretul Și se prezintă-n fața lumii; Eu stau, notez — și griji nu mi-l, Le sint pe cînte interpretul... Așa pe semne-a fost să fie, Și mindru sint de bună seamă. Că mi-a fost dat, făcînd reclamă, Să fac cîntăta meserie. Eugen Frunză

Două întîlniri

hăr. Ridic privirile, și atunci, nevasta actorului în trei bucați de zahăr în mină și le mi întinde: — Am uitat să pun zahăr. Na... Dar asta-i curată rîcotească! Treas. Scena asta s-a mai întimplat odată cu mine. Poate chiar cu... Mă întind atent la nevasta actorului... Da, ea e... Descopăr același zîmbet, același priviri... Cîți ani sint de atunci?...

— Cu cinci ani în urmă, prin patruzece și cinci eram angajat ca om de serviciu la un cinematograful. În afară de afîșarea nolor fotografiilor ale „programului următor“ măturam sala de spectacol, rupeam biletele la intrare, iar noaptea, pîzeam avutul instituției. Pentru această îndelungă primăveră două salarii și amîndouă în natură. Primul mi asigura proprietatea asupra tuturor obiectelor găsite în incinta cinematografului. Aceste obiecte, mînași, umbrele, pălării, rîr bafi, batiște sau ochelari le comercializam la piața de vechituri. Al doilea salariu, îmi da dreptul să folosesc drept locuință o cabînă din spatele ecranului. Singurul inconvenient la cel de al doilea salariu, era faptul că trebuia să

hăr. Ridic privirile, și atunci, nevasta actorului în trei bucați de zahăr în mină și le mi întinde: — Am uitat să pun zahăr. Na... Dar asta-i curată rîcotească! Treas. Scena asta s-a mai întimplat odată cu mine. Poate chiar cu... Mă întind atent la nevasta actorului... Da, ea e... Descopăr același zîmbet, același priviri... Cîți ani sint de atunci?...

— Cu cinci ani în urmă, prin patruzece și cinci eram angajat ca om de serviciu la un cinematograful. În afară de afîșarea nolor fotografiilor ale „programului următor“ măturam sala de spectacol, rupeam biletele la intrare, iar noaptea, pîzeam avutul instituției. Pentru această îndelungă primăveră două salarii și amîndouă în natură. Primul mi asigura proprietatea asupra tuturor obiectelor găsite în incinta cinematografului. Aceste obiecte, mînași, umbrele, pălării, rîr bafi, batiște sau ochelari le comercializam la piața de vechituri. Al doilea salariu, îmi da dreptul să folosesc drept locuință o cabînă din spatele ecranului. Singurul inconvenient la cel de al doilea salariu, era faptul că trebuia să

hăr. Ridic privirile, și atunci, nevasta actorului în trei bucați de zahăr în mină și le mi întinde: — Am uitat să pun zahăr. Na... Dar asta-i curată rîcotească! Treas. Scena asta s-a mai întimplat odată cu mine. Poate chiar cu... Mă întind atent la nevasta actorului... Da, ea e... Descopăr același zîmbet, același priviri... Cîți ani sint de atunci?...

— Cu cinci ani în urmă, prin patruzece și cinci eram angajat ca om de serviciu la un cinematograful. În afară de afîșarea nolor fotografiilor ale „programului următor“ măturam sala de spectacol, rupeam biletele la intrare, iar noaptea, pîzeam avutul instituției. Pentru această îndelungă primăveră două salarii și amîndouă în natură. Primul mi asigura proprietatea asupra tuturor obiectelor găsite în incinta cinematografului. Aceste obiecte, mînași, umbrele, pălării, rîr bafi, batiște sau ochelari le comercializam la piața de vechituri. Al doilea salariu, îmi da dreptul să folosesc drept locuință o cabînă din spatele ecranului. Singurul inconvenient la cel de al doilea salariu, era faptul că trebuia să

hăr. Ridic privirile, și atunci, nevasta actorului în trei bucați de zahăr în mină și le mi întinde: — Am uitat să pun zahăr. Na... Dar asta-i curată rîcotească! Treas. Scena asta s-a mai întimplat odată cu mine. Poate chiar cu... Mă întind atent la nevasta actorului... Da, ea e... Descopăr același zîmbet, același priviri... Cîți ani sint de atunci?...

hăr. Ridic privirile, și atunci, nevasta actorului în trei bucați de zahăr în mină și le mi întinde: — Am uitat să pun zahăr. Na... Dar asta-i curată rîcotească! Treas. Scena asta s-a mai întimplat odată cu mine. Poate chiar cu... Mă întind atent la nevasta actorului... Da, ea e... Descopăr același zîmbet, același priviri... Cîți ani sint de atunci?...

Desen de ANGI PETRESCU